

ΚΟΝΤΡΑ

Εφημερίδα μαθητών
Καλλιτεχνικού Γυμνασίου-Λυκείου Γέρακα
Κέας και Ανάφης, 15344 Γέρακας Αττικής
Τηλ. 210-6616130
E-mail: mail@gym-kall-gerak.att.sch.gr
Ιστοσελίδα:
<http://gym-kall-gerak.att.sch.gr>
Η εφημερίδα σε ψηφιακή μορφή:
www.issuu.com/kontra/docs/issue04

Συντακτική ομάδα:

Οι μαθητές/τριες που συμμετείχαν στο Δημοσιογραφικό Εργαστήριο, το οποίο οργανώθηκε στο σχολείο μας (Ιανουάριος-Απρίλιος 2011), στο πλαίσιο του Πολιτιστικού Προγράμματος για την έκδοση της εφημερίδας.

Συντονισμός

Δημοσιογραφικού Εργαστηρίου:

Ντίνα Δασκαλοπούλου

Συντονισμός Ύλης:

Ανθή Καββαδά,
Βάσω Καραμπέτσου,
Ευγενία Ντερακοπιάν

Φωτογραφίες:

Οδυσσέας Αυγέας-Γιαννόπουλος,
Μαρίνα Διαμαντίδη,
Άρτεμις Κακλαμάνη,
Ελεονώρα Κακλαμάνη,
Δάφνη Καρατζά, Γιώργος Καψαλάκης,
Στέφανος Μακρής, Άρτεμις Ροβολή,
Αρετή Φωκά.

Εικονογράφηση:

Άρτεμις Κακλαμάνη,
Κυριακή Μαυρουδή, Λένια Πλατανιά

Εξώφυλλο και οπισθόφυλλο:

Από το τετράδιο σημειώσεων της
Κωνσταντίνας Κωτσοπούλου-Αρχοντάκη

ΣΤΗΝ ΚΟΨΗ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ

Μια λέξη είναι σαν φρεσκοακονισμένο σπαθί.

Σκέφτεσαι και ακονίζεις το σπαθί.

Ανοίγεις το στόμα σου και το τραβάς από το θηκάρι.

Και μετά κόβεις.

Κόβεις ανελέητα.

Μπήγεις τη λεπίδα βαθιά μέσα στη σάρκα, ανοίγοντας παλιές πληγές.

Μόνο που οι λέξεις είναι πιο θανατηφόρες από το σπαθί.

Οι πληγές μπορούν να θεραπευτούν, το αίμα να ξεπλυθεί.

Αλλά οι λέξεις θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στη μνήμη και των δυο.

Πρόσεχε με τις λέξεις.

Γιατί, αν δεν ξέρεις να τις χειρίζεσαι σωστά, κινδυνεύεις να κοπείς...

Της Αλκυόνης Πολυζώνη

Υστερόγραφο...

Ήταν η πρώτη φορά. Όχι πως δεν είχα μάθει τι είναι πόνος και τι σκοτάδι στα 35 μου, αλλά ήταν η πρώτη φορά στη ζωή μου, φέτος το χειμώνα, που ένοιωσα απόγνωση. Κάτι ασφυκτικό και κολλώδες, ένα βαθύ ηγάδι από το οποίο δεν μπορείς να βγεις και, το χειρότερο, δεν έχεις καν την επιθυμία να προσπαθήσεις. Μάλλον σας περιγράψω κάτι που έγινε για τους περισσότερους από μας αναπάντεχα οικείο.

Επίσης, για πρώτη φορά στη ζωή μου ό,τι με πάθος αγαπούσα δεν φαινόταν ικανό να με βγάλει από αυτό το στενό κι αποπνικτικό δωμάτιο: ούτε η εφημερίδα μου, ούτε τα ροπορτάζ μου, ούτε οι φίλοι, ούτε οι σύντροφοι, ούτε ο αγαπημένος μου. Ούτε ο Θεός ο ίδιος, ακόμα κι αν πίστευα πως υπήρχε.

Όταν το χειμώνα η Βάσω μου πρότεινε να στήσουμε αυτό το δημοσιογραφικό εργαστήριο κι αμέσως μετά γνωριστήκαμε με την Ανθή και την Ευγενία (και την πολύτιμη Πολυτίμη), ήμουν μια τρελαμένη ελληνίδα, εξοργισμένη από τις ύβρεις του «μαζί τα φάγαμε», τρομοκρατημένη για το τι θα γίνει, σοκαρισμένη από τη βία και την καταστολή, απογοητευμένη από όλους εμάς που δεν εξεγειρόμαστε. Παρ' όλα αυτά —κι ίσως εξαιτίας τους— δέχτηκα χωρίς να το πολυσκεφτώ και με χαρά να

κάνουμε το πείραμα, παρόλο που καμιά μας —ούτε οι καθηγήτριες, ούτε κι εγώ— δεν είχε προσπαθήσει κάτι ανάλογο στο παρελθόν.

Δεν ξέρω τι έμαθαν στα παιδιά μας, δεν ξέρω αν κάποιο θα γίνει δημοσιογράφος ή φωτογράφος όταν μεγαλώσει. Το μόνο που μπορώ να πω με βεβαιότητα είναι αυτό που έμαθα εγώ σ' αυτούς τους λίγους μήνες: εδώ, στην άκρη της μεγάλης πόλης, υπάρχει ένα σχολείο όπου οι καθηγητές είναι Δάσκαλοι, οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι Λειτουργοί, οι κηδεμόνες είναι Γονιοί και τα παιδιά Καλλιτέχνες (όπως κάθε παιδί, όπως ο Χρόνος που παίζει με τα βότσαλά του). Σας ευχαριστώ όλους κι όλες για αυτό που είστε. Το φάλτσο στην μπαλάντα της λυπημένης μας χώρας.

Ντίνα Δασκαλοπούλου

Υ.Γ.1 Πολλοί επαγγελματίες τηλε-συνάδελφοί μου θα έπρεπε να πάρουν μαθήματα δεοντολογίας από 'σας.

Υ.Γ.2 Μετά από αυτό το τεύχος θέλω να κάνουμε ξανά τη συζήτηση για το αλήτε-ρουφιάνοι-δημοσιογράφοι με το οποίο ξεκινήσαμε τον Γενάρη.

Υ.Γ. 3 Ελπίζω να προβιβαστώ μαζί σας, και, το Σεπτέμβρη να βρεθούμε ξανά.

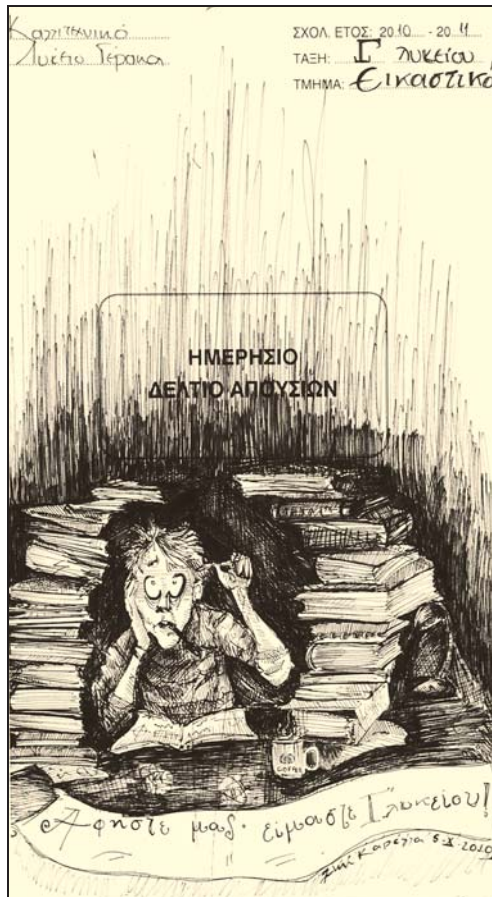
Φυτό ή τούβλο,

Της Δανάης Καρασμανάκη

Ποτέ μου δεν μπόρεσα να καταλάβω το διαχωρισμό που γίνεται στους μαθητές με βάση τις επιδόσεις από τα πρώτα σχολικά μας χρόνια: οι 'καλοί' και οι 'κακοί', τα 'φυτά' και τα 'τούβλα'.

Στην πρώτη κατηγορία μπορούμε να εντάξουμε τους αποκαλούμενους «καλούς» μαθητές. Αυτοί ακούνε πολύ συχνά από τους καθηγητές τους λόγια όπως «εάν συνεχίσεις έτσι, θα προοδεύσεις στη ζωή σου», πράγμα το οποίο ίσχυε πριν από μερικά χρόνια, διότι, όποιος τελείωνε κάποια υψηλόβαθμη σχολή, έβρισκε μια καλή δουλειά, αλλά στις μέρες μας δεν σημαίνει σχεδόν τίποτα. Επίσης, κάθε φορά που παίρνουν τους ελέγχους οι γονείς υπερηφανεύονται για τους βαθμούς των παιδιών τους. Οι συμμαθητές τους, βέβαια, δεν είναι το ίδιο καλοί μαζί τους και συχνά τους χαρακτηρίζουν ως «φυτά» και «σπασίκες», κάνοντάς τους να αισθάνονται πολύ άσχημα και να νομίζουν ότι είναι λάθος το γεγονός ότι διαβάζουν και είναι επιμελείς.

Στην άλλη κατηγορία ανήκουν οι αποκαλούμενοι «κακοί» μαθητές. Αυτοί δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα από τους συμμαθητές τους, οι οποίοι σπάνια θα τους αποκαλέσουν «αγράμματους» ή «κούτσουρα». Το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν από τους καθηγητές και τους γονείς τους. Από τους μεν καθηγητές ακούνε συχνά ότι «αν δε διαβάσεις, θα αποτύχεις» και την ερώτηση

«αν συνεχίσεις έτσι, τι θα γίνεις στη ζωή σου». Από τους δε γονείς, κάθε φορά που παίρνουν βαθμούς, γίνεται χαμός στο σπίτι.

«Μα πώς γίνεται να πήγες τόσο χάλια σε αυτό το μάθημα; Εγώ στην ηλικία σου είχα 20» κι άλλες τέτοιες ιστορίες. Πώς γίνεται να έχουμε όλοι μας άριστους γονείς ανεξαρτήτως με το τρωινό τους επάγγελμα; Ακόμα αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι οι περισσότεροι από εμάς δεν έχουμε δει ποτέ αυτούς τους καταπληκτικούς βαθμούς.

Η άποψή μου είναι ότι δεν πρέπει να φοράμε ταμπέλες στους μαθητές, γιατί βρίσκονται σε μια τρυφερή ηλικία και αυτό μπορεί να τους σημαδέψει για την υπόλοιπη ζωή τους. Οπότε την επόμενη φορά που θα πάτε να κοροϊδέψετε κάποιον, καλό θα ήταν, πριν το κάνετε, να μπειτε στη θέση του και να σκεφτείτε πώς νιώθει. Όμως, κι αυτός που πέφτει θύμα μιας τέτοιας κοροϊδίας, αντί να κάθεται με σταυρωμένα χέρια, μπορεί να βρει έναν έξυπνο τρόπο να απαντήσει. Τα 'φυτά' μπορούν να πουν ότι είναι καλύτερο να είσαι 'φυτό' από το να είσαι 'τούβλο' και οι 'κακοί' μαθητές, την επόμενη φορά που θα ακούσουν τις φωνές των καθηγητών τους, θα μπορούσαν τους θυμίσουν ονόματα ανθρώπων που πέτυχαν στη ζωή τους, χωρίς να είναι καλοί μαθητές. Τέλος, τους γονείς τους οι περισσότεροι τουλάχιστον θα μπορέσουν να τους αντιμετωπίσουν σχετικά εύκολα. Απλώς ας ζητήσουν από τον μπαμπά τους να τους δείξει, έστω και μια φορά, αυτούς τους περιβόητους βαθμούς του...

Περί τέχνης και ονομάτων

Της Ελεονώρας Κακλαμάνη

Υπάρχει κάτι στο σχολείο μας που για πολλούς είναι αξιοπρόσεκτο. Είναι φυσιολογικό να υπάρχουν τόσα ασυνήθιστα ονόματα; Ναι, όταν το σχολείο είναι Καλλιτεχνικό, είναι φυσιολογικό να υπάρχουν 4 κορίτσια με το όνομα «Νεφέλη» (εκ των οποίων 2 στο ίδιο τμήμα), 3 με το όνομα «Λυδία» και άλλα 3 με το όνομα «Λήδα». Επίσης, 3 ονομάζονται «Μελίνα», 3 «Ηλέκτρα», 4 «Αθηνά», 2 «Θάλεια» και 3 «Αλκησισ»· 3 κορίτσια τα λένε «Κυριακή» (2 στο ίδιο τμήμα), 2 έχουν βαφτιστεί «Θεοφανώ», 2 «Φωτεινή», 2 «Ίρις» και 3 «Άρτεμις». Τέλος, 1 κορίτσι το λένε «Ελεονώρα» και άλλα 2 κορίτσια ακούν στο όνομα «Νόρα»· 2 αγόρια ονομάζονται «Άγγελος» και 2 «Φοίβος».

Επίσης, ονόματα, όπως «Αγάπη», «Γαβριέλα», «Αελλώ», «Ραφαέλα», «Μανταλέ-

**Σ' ένα σχολείο 304 παιδιών
όταν φωνάζεις "Ίάσονα"
πόσα αγόρια
θα γυρίσουν να σε κοιτάζουν;
Πόσες "Νεφέλες"
υπάρχουν σε ένα τμήμα;**

να», «Ιωσηφίνα», «Ιόλη», «Βαρβάρα», «Περσεφόνη», «Μόνικα», «Σταματίνα», «Μαριτίνα», «Νιόβη», «Γιασεμή», «Αλκμήνη», «Ζαχαρούλα», «Ραλλού», «Βαλεντίνη», «Ερασμία», «Μικαέλα», «Έρρικα», «Βικτώρια», «Αντωνέλλα», «Νεκταρία», «Εμμανουέλλα», «Αλκυόνη», «Βερονίκη», «Ευ-

σταθία», «Ολίβια», «Όλγα», «Ιορδάνης», «Ορέστης», «Οδυσσεάς», «Ορφέας», «Ιωσήφ», «Γεράσιμος», «Αριστείδης» και «Αριστοτέλης», δεν είναι περίεργο να υπάρχουν έως και αρκετές φορές σ' αυτό το ολιγάριθμο σχολείο; Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το «Ίάσοντας», που καταρρίπτοντας όλα τα προηγούμενα ρεκόρ, αποτελεί το όνομα 5 παιδιών.

Κατά κάποιον περίεργο τρόπο, το ίδιο ισχύει και με τα ονόματα των καθηγητών! Οι καθηγητές μας, λοιπόν, ακούν σε ονόματα όπως «Κορίνα», «Ευαγγελία», «Ανθή», «Φιλίππινα», «Ανδριάννα», «Ερμιόνη», «Ευφροσύνη», «Ευγενία», «Όλγα», «Ελπίδα», «Λουκία», «Φοίβος», «Βαρβάρα» και πολλά άλλα. Αρκεί μόνο να σκεφτεί κανείς ότι τη διευθύντριά μας τη λένε «Πολυτίμη»!

ΚΑΙ ΜΗ ΣΤΑΜΑΤΑΣ ΠΟΤΕ ΝΑ ΧΟΡΕΥΕΙΣ

της Ειρήνης-Χριστίνας Καλογεροπούλου. Φωτογραφίες: Δάφνη Καρατζά

Η πρώτη μορφή έκφρασης στην οποία επιδόθηκε ο άνθρωπος είναι κατά πάσα πιθανότητα ο χορός. Μέσα απ' αυτή μπορεί να εκφράσει τα συναισθήματά του και να διηγηθεί ιστορίες, άλλοτε χαρούμενες και άλλοτε θλιβερές ή ακόμα και τραγικές. Είναι σαν να αφηγείται κάποιος ένα παραμύθι μέσω της κίνησης του σώματος.

Στο χορό κάθε βήμα είναι καρπός καθημερινής προσπάθειας. Δυστυχώς, ακόμη και σήμερα, ο χορός δεν θεωρείται απ' όλους πραγματική τέχνη κι αυτό, κυρίως, λόγω της ελλιπούς ενημέρωσης. Για να γίνει κάποιος σπουδαίος χορευτής, απαιτούνται χρόνια ολόκληρα εντατικής μελέτης, συνεχούς προπόνησης και μεγάλες θυσίες.

Ο χορός είναι μια τέχνη που γεννά έντονα συναισθήματα, μια τέχνη που εμπειριέχει την ομορφιά, την εκφραστικότητα και την τραγικότητα. Ο καλλιτέχνης, ερμηνεύοντας τους ρόλους, κατορθώνει να βιώσει χιλιάδες συναισθήματα και το κοινό, μέσω των παραστάσεων, μπορεί να τα δεχτεί και να τα νιώσει. Κάθε καλλιτέχνης είναι σίγουρα μοναδικός από άποψη συγκρότησης, προσωπικότητας, χαρίσματος και ευαισθησίας. Πρέπει, λοιπόν, να βρει την ιδανική ισορροπία ανάμεσα στις δυνατότητες του σώματος και της ψυχής του, που εξελίσσονται διαρ-

κώς, αναζητώντας νέες μορφές έκφρασης.

Είναι γεγονός: κάποιιοι άνθρωποι απλά έχουν το ρυθμό μέσα τους. Ακόμα κι αν δεν διδάχθηκαν ποτέ τα σωστά βήματα, τις εντυπωσιακότερες φιγούρες, μπορούν να λικνίσουν το κορμί τους με τρόπο μαγευτικό και να αποσπάσουν τα βλέμματα και το θαυμασμό όλων. Κάποιοι άλλοι, ωστόσο, δυσκολεύονται και, ενώ το θέλουν πραγματικά, τους φαίνεται αδύνατο, όταν ξεκινά η μουσική, να κάνουν και το παραμικρό βήμα. Κι όμως, ο χορός είναι ζωή. Κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει το χορό κομμάτι της ζωής του και να πλουτίσει το συναισθηματικό του κόσμο και τους τρόπους έκφρασής του. Στη γεμάτη ένταση εποχή που ζούμε, ο χορός μπορεί να μας χαρίσει γαλήνη, ηρεμία, απαλαγή από το άγχος και την επιθετικότητα.

Ο χορός, εκτός από μέσο έκφρασης και πηγή γνώσης, αποτελεί ένα πολύ ευχάριστο χόμπι, με το οποίο μπορεί να ασχοληθεί οποιοσδήποτε, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας ή σωματικής διάπλασης. Δεν έχει οριοθετημένη διάρκεια, αφού, όσο προχωράς και χορεύεις, βελτιώνεσαι πάντα, γίνεσαι καλύτερος και μαθαίνεις ολοένα και περισσότερα.

Γι αυτό, λοιπόν, ΧΟΡΕΨΤΕ και ζήστε την εμπειρία.

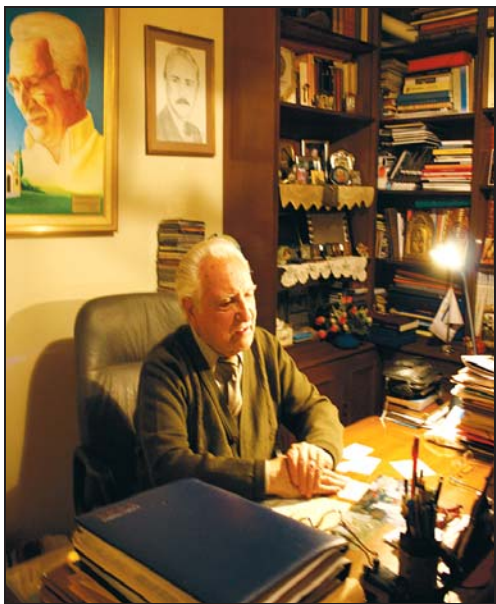
«Νοσταλγική Μυρωδιά Λουκουμιών»

Ακούστηκε το τρίξιμο στην πόρτα.
Χαμογελάει και σου χαϊδεύει τα μαλλιά.
Ρυτιδιασμένα τα χέρια, πλέκουν δύο μεγάλες χοντρές πλεξούδες.
Σου προσφέρει σοκολάτα Παυλίδης,
εκείνη τρώει κουβερτούρα με αμύγδαλα.
Το βλέμμα σου χύνεται κύμα στο δωμάτιο:
στον ξύλινο βαρύ πάγκο προζυμένιο ψωμί με μέλι,
μια δερμάτινη ζώνη,
τη ρωτάς για τότε και με νοσταλγικό βλέμμα
χαζεύει τα κύματα στο κάδρο.
Στα αυτιά της αντηχούν φωνές παιδιών στην πλατεία.
Ανοίγοντας το στεγνό στόμα σου ανοίγει το κουτί με τις
αναμνήσεις:
μια χούφτα βόλοι,

ένα βαζάκι μαρμελάδα βατόμουρο,
ένα παλιό αυτοκινητάκι ράλι του αδελφού,
μια σχολική φωτογραφία με ψηλοκάβαλα παντελόνια και σηκω-
μένες κάλτσες,
ένα τρενάκι με μηχανισμό για να προχωράει,
μία αφίσα ασπρόμαυρου κινηματογράφου,
ένας κουρδιστής πιάνου,
ένας πωλητής στο δρόμο που πουλάει μπαλόνια.
Αργότερα της μυρίζει η σπανακόπιτα που ψήθηκε.
Σηκώνεται και γλιστράς από την αγκαλιά της.
Έχει ξεχάσει το κουτί με τις αναμνήσεις ανοιχτό
και από μέσα βγαίνει μία μυρωδιά.
Μυρίζει λουκούμι τριαντάφυλλο,
και όχι η σπανακόπιτα,

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΧΡΟΝΗΣ ΑΗΔΟΝΙΔΗΣ;

Συνέντευξη στην Έρρικα Μπαζανή. Φωτογραφία: Ελεονώρα Κακλαμάνη

Όταν ήμουν πιο μικρή, η γιαγιά μουμίλαγε συνέχεια για τον Χρόνη Αηδονίδη και τα τραγούδια του. Άλλωστε είχα και την τιμή να μένουμε στην ίδια γειτονιά.

Ο Χρόνης Αηδονίδης είναι ένας από τους πιο σημαντικούς τραγουδιστές παραδοσιακής μουσικής τα τελευταία χρόνια. Το βιογραφικό του κοσμούν γύρω στα 450 προσωπικά τραγούδια, ενώ έχει συμμετάσχει σε πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στη συνάντηση που είχα μαζί του, γνώρισα τον άνθρωπο Αηδονίδη και κατάλαβα τη μεγάλη του αγάπη για την παράδοσή μας. Μου φάνηκε πολύ καλόκαρδος και ευχάριστος άνθρωπος. Με μεγάλη προθυμία με δέχτηκε και απάντησε στις ερωτήσεις μου για τη ζωή του και την καριέρα του.

Πώς ήταν τα παιδικά σας χρόνια;

Χ.Α. Τα παιδικά μου χρόνια τα πέρασα σε ένα χωριό, μέσα σε μια μικρή κοινωνία των 500 κατοίκων. Οι κάτοικοι ασχολούνταν με τη γεωργία ή την κτηνοτροφία, τα παιδιά πήγαιναν σχολείο. Τα περισσότερα πράγματα τα φτιάχνανε μόνοι τους, όπως τα ρούχα τους και τα παπούτσια τους. Εκεί έζησα μέχρι τα είκοσι μου χρόνια.

Πότε ήρθατε στην Αθήνα και τι κάνατε

τα πρώτα χρόνια της ζωής σας στην πόλη;

Χ.Α. Στην Αθήνα ήρθα το 1950, πήγα και γράφτηκα στο Ελληνικό Ωδείο, όπου είχα έναν σπουδαίο δάσκαλο, τον Θεόδωρο Χατζηθεοδώρου. Επειδή ήθελα να τελειώσω γρήγορα τις σπουδές μου στη βυζαντινή μουσική, πήγαινα και στο σπίτι του και έκανα περισσότερα μαθήματα για να προλάβω τους άλλους μαθητές. Παράλληλα δούλευα και στο

Σισμανόγλειο νοσοκομείο ως λογιστής.

Από πότε ασχοληθήκατε συστηματικά με την παραδοσιακή μουσική;

Χ.Α. Όταν ήμουν στο γυμνάσιο, είχα φοβηθεί, γιατί οι Αθηναίοι μας κορόιδευαν εμάς τα χωριατόπουλα και όταν κατέβηκα στην Αθήνα, ήρθε και με βρήκε ο Πολύδωρος Παπαχριστοδούλου, για να μου προτείνει να πάρω μέρος στη ραδιοφωνική του εκπομπή 'Θρακικοί Αντίλαλοι'. Η απάντησή μου ήταν: «Αυτά τα τραγούδια τα ξέρω, τα αγαπώ, αλλά ντρέπομαι να τα πω, γιατί οι Αθηναίοι με έχουν τρομοκρατήσει». Όμως, τελικά, με έπεισε να ασχοληθώ με την παραδοσιακή μουσική.

Πότε ήταν η πρώτη φορά που ανεβήκατε πάνω στην σκηνή;

Χ.Α. Είχα πάει στο Ζάππειο, στο στούντιο της ΕΡΤ και ήταν γεμάτο μηχανήματα και πολλά κουμπιά. Εγώ δεν ήξερα απ' αυτά και μου λένε να πω το τραγούδι που είχα τραγουδήσει και στην πρόβα. Εγώ έκλεισα τα μάτια μου και σκεφτόμουν το χωριό μου. Όταν τελείωσα, μου είπαν να πάμε να το ακούσουμε. Τότε, ακούω κάποιον να τραγουδάει τα τραγούδια της Θράκης και ρωτάω «ποιος είναι αυτός;». Μέχρι τότε δεν είχα ξανά ακούσει την φωνή μου. Με είδε ο ηχολήπτης που ξαφνιάστηκα τόσο, που άκουσα πρώτη φορά τη φωνή μου και μου είπε: «Απ' αυτή τη στιγμή θα σε ακούει όλη η Ελλάδα και θα έρθει κι ο καιρός που θα σε βλέπουν κιόλας». Δεν υπήρχε τότε τηλεόραση.

Τι θα λέγατε στους νέους σήμερα για την παραδοσιακή μουσική;

Χ.Α. Η Ελλάδα έχει πολλά είδη μουσικής και εάν ψάξετε πολύ, θα βρείτε κάποιο είδος να σας αρέσει. Αν ασχοληθείτε με τη μουσική, μόνο κερδισμένοι θα βγείτε.

Σ' ευχαριστούμε, Χρόνη Αηδονίδη.

ή Μυρωδιά νοσταλγημένων λουκουμιών»

και δεν ακούς το ούρλιαγμα του παλιού συδερένιου φούρνου που ανοίγει,
αλλά τον ήχο μιας παλιάς λατέρνας,
που παίζει αργά ένα νανούρισμα.
Η απορία στο βλέμμα την ξαναφέρνει κοντά.
Σηκώνεσαι να κάτσει
κάθεται και κάθεσαι στη φούστα της.
Οι καιροί περνάνε σαν φωτογραφίες στο άλμπουμ μέσα στη μνήμη της:
Ο Τσάρλι Τσάπλιν στο κρατικό κανάλι
Κι εκεί ανοιχτή έμεινε η τηλεόραση,
μόνο που τώρα απέκτησε και «χρώμα» και μυρωδιά σαπίλας της κοινωνίας.
Περνάει μια κόκκινη κορδέλα στην πλεξούδα
και το μάγουλο της βράχηκε,
κι ο ήχος της λατέρνας δυναμώνει...

Μάρθα Κώτσια

Η ιδέα ήταν τόσο απλή, όσο και πρωτότυπη: αυτά τα Χριστούγεννα αποφασίσαμε να πούμε τα κάλαντα εκεί όπου πολύς κόσμος φοβάται και να πλησιάσει και να μοιράσουμε δώρα σε αυτούς που πολλοί από εμάς προτιμούν να αγνοούν. Να στήσουμε μια γιορτή στο ζόρικο κέντρο της Αθήνας και να δώσουμε χαρά στους συμπολίτες μας που περνάνε δύσκολα.

Η προετοιμασία ήταν αξιοσημείωτη. Το Εργαστήρι των Εικαστικών είχε μετατραπεί σε εργαστήριο του Άη Βασίλη. Παιδιά όλων των τάξεων του σχολείου μας συμμετείχαν στο τύλιγμα των δώρων που τα ίδια είχαν φέρει από τα σπίτια τους: ρούχα και παιχνίδια σε καλή κατάσταση, καθώς και Χριστουγεννιάτικες κάρτες. Ολόκληρο το σχολείο είχε κινητοποιηθεί, ακόμα και παιδιά που έχουν αποφοιτήσει. Όσον αφορά στη λίστα του Άη Βασίλη, δεν αποτελούνταν από «καλά» και «κακά» παιδιά, αλλά από φτωχούς, άστεγους και πεινασμένους, για τους οποίους τα «δώρα του Άη Βασίλη» δεν ήταν πολυτέλεια, αλλά ανάγκη. Μαζεύτηκαν ομάδες παιδιών σε σπίτια για να μαγειρέψουν και να προσφέρουν αυτά που θα έφτιαχναν ως δώρα. Ένα κορίτσι μάλιστα κάλεσε στο σπίτι της γι' αυτόν το σκοπό 15 άτομα! «Εμένα ήρθε μια κοπέλα στο σπίτι μου και φτιάξαμε μπισκότα και κέικ. Τα μοιράσαμε σε ανθρώπους που συναντούσαμε στο δρόμο. Κάποια μπισκότα μου είχαν βγει πολύ σκληρά. Χωρίς να προσέξω, έδωσα ένα απ' αυτά σε μια κυρία στο δρόμο και μόνο όταν μου χαμογέλασε, κατάλαβα πως δεν είχε δόντια», λέει μια μαθήτρια του σχολείου μας. Μαθητές, γονείς και καθηγητές ήταν ένα και συνεργάζονταν άριστα. Χρειάστηκαν ένα τζιπ, δύο ακόμη αυτοκίνητα και οι αγκαλιές των παιδιών για να μεταφέρουν όλα τα δώρα.

Η διαδρομή που ακολούθησαν είχε ως εξής: το πρώτο μέρος που επισκεφτήκανε ήταν ένα παράρτημα της Κλίμακας φιλοξενεί άστεγους. Η πορεία συνεχίστηκε σε ένα ακόμη παράρτημα της Κλίμακας και ένα

Κέντρο Αποκατάστασης για ανθρώπους που πάσχουν από ψυχικά νοσήματα. Εκεί οι περισσότεροι άνθρωποι ήταν μεγάλης ηλικίας. Αυτοί οι άνθρωποι είναι απομονωμένοι, γι' αυτό η επίσκε-

ψη των μαθητών ήταν μια ευχάριστη γι' αυτούς έκπληξη που τους έκανε να ξεφύγουν. Τα παιδιά τραγούδησαν κάλαντα, δώσανε αγκαλιές και γενικά υπήρχε επικοινωνία και συγκίνηση. Μια κυρία μάλιστα που κατόρθωνε από την Κρήτη συγκινήθηκε ιδιαίτερα, όταν τα παιδιά τραγούδησαν Κρητικά κάλαντα. «Εκεί κάποιοι φαινόταν σαν να μην καταλαβαίνουν, αλλά κάποιοι άλλοι χάρηκαν πάρα πολύ! Εγώ ανατρίχιασα και συγκινήθηκα, γιατί πραγματικά αυτοί οι άνθρωποι δεν περιμέναν κανέναν...», μας πληροφορεί μια μαθήτρια από το σχολείο μας.

Έπειτα πήγανε σε ένα πάρκο, όπου παίξανε θεατρικά και μουσικά παιχνίδια, τα οποία ήταν κάλεσμα για ανθρώπους της γειτονιάς, αλλά και ευκαιρία να γνωριστούν με παιδιά από τα άλλα σχολεία που συμμετείχαν, δηλαδή το Πειραματικό Γυμνάσιο Αθηνών και το 1ο γυμνάσιο Άνω Λιοσίων. «Αχ, ήταν μοναδική εμπειρία. Στην αρχή, κάποια παιδιά από το θέατρο κάνανε μια παρουσίαση. Μετά παίξαμε διάφορα παιχνίδια και τραγουδάσαμε όλοι μαζί. Ο κόσμος είχε βγει στα μπαλκόνια και μας κοιτούσε», συνεχίζει η ίδια μαθήτρια.

Η γιορτινή παρέλαση συνεχισε την πορεία της προς ένα Κέντρο Σίτισης και μετά σε ένα Πνευματικό Κέντρο, όπου υπήρχαν ξενώνες για άστεγους. «Ενιωσα πραγματικά όμορφα που βοήθησα ανθρώπους που το χρειάζονται και πιστεύω πως θα

Σαν μια γιορτή

Ρεπορτάζ: Άρτεμις Κακλαμάνη. Φωτογραφίες: Μαρίνα Διαμαντίδη

Αυτήν τη μέρα

κάποια παιδιά δεν βγήκαν να πουν τα κάλαντα

και δεν μάζεψαν λεφτά.

Κάποια παιδιά βγήκαν για να προσφέρουν,

όχι χρήματα, αλλά χαμόγελα κι αγάπη

σε ανθρώπους που δεν περιμένουν τίποτα από κανέναν.

ήταν πολύ καλό η `Γιορτή αγέλων' να καθιερωθεί», λέει μια μαθήτρια του σχολείου μας. Η διαδρομή συνεχίστηκε σε ένα πάρκο που διαμορφώθηκε με πρωτοβουλία των πολιτών κι εκεί παίξανε παιχνίδια μαζί με τα υπόλοιπα παιδιά που συμμετείχαν στην γιορτή.

Σχεδόν όλα τα δώρα είχαν μοιραστεί στις παραπάνω στάσεις, μέχρι που στο τέλος, μια μικρότερη ομάδα μαθητών, καθηγητών και γονιών επισκεφτήκανε το συσσίτιο του Δήμου

Αθηνών. Όταν το καρότσι με τα τελευταία πράγματα μπήκε μέσα, άδειασε σε δευτερόλεπτα. Αξιοπρόσεκτο ήταν ότι σε εκείνο το μέρος κυριαρχούσε το ένστικτο της επιβίωσης. Δεν έμεινε ούτε ένα περισσευούμενο δώρο. «Όταν μοιράζαμε τα δώρα στους άστεγους, ένιωθα βαριά συναισθήματα που δεν έχω ξανανιώσει και γενικώς πολύ διαφορετικά. Σαν να μου επιτίθενται. Μετά, όμως, που κατάλαβα ότι πρόσφερα σε δυστυχισμένους ανθρώπους που το χρειάζονταν, χάρη-

Κάγκελα

Τι θα κάνει, λοιπόν, ο περιβόητος φράχτης; Μια ωραιότατη τρύπα στο νερό. Ποιος θα βγει για άλλη μια φορά κερδισμένος; Σίγουρα όχι η ελληνική κοινωνία και οι μετανάστες.

Ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη Χρ. Παπουτσής προανήγγειλε την ανέγερση ενός φράχτη μήκους 12 χλμ. στην περιοχή του Έβρου σε μια συνοριακή γραμμή 206 χλμ. Ερωτήματα, του τύπου «πόσο θα κοστίσει αυτή η ιστορία» ή «αν και κατά πόσο μια μάντρα θα κρατήσει ανθρώπους που παλεύουν για την επιβίωση τους μακριά», πλανώνται στο μυαλό του μέσου Έλληνα.

Το μόνο που θα καταφέρει ο περιβόητος φράχτης είναι να ωθήσει μετανάστες σε άλλες, πιο επικίνδυνες εισόδους όπως το ποτάμι του Έβρου και το Αιγαίο. Ποιος θα βγει για άλλη

των αγγέλων

έχουν ανάγκη, είτε ήταν αλλοδαποί ή ακόμα και απλοί άνθρωποι. «Ωραία ήτανε, αλλά σε μερικά μέρη σε έπιανε ψυχοπλάκωμα. Αυτό, πάντως, που θεωρώ κάπως χαζό είναι ότι δίνανε τα δώρα όπου να 'ναι και όχι πάντα σε

σχολείο μας. Η συμμετοχή ήταν τόσο μεγάλη, που για τρία περίπου λεπτά αναγκάστηκε να κοπεί η κυκλοφορία στην Ιερά οδό, για να περάσει η παρέλαση απέναντι.

Οι αντιδράσεις των ανθρώπων που δέχονταν τα δώρα ήταν δύο ειδών. Στην πρώτη περίπτωση τα Χριστουγεννιάτικα δώρα αντιμετωπίζονταν με ευγνωμοσύνη και ως ευχάριστη έκπληξη. Ενώ στη δεύτερη περίπτωση, οι άνθρωποι κρατούσαν επιφυλακτική στάση και μερικοί φαινόταν τρομαγμένοι και καχύποπτοι.

Παράλληλα έγιναν άλλες δύο δράσεις. Μία στα Γιαννιτσά και μία στο Μενίδι. Στην πρώτη συμμετείχαν παιδιά και καθηγητές από το Μουσικό Σχολείο Γιαννιτσών. Η δεύτερη έγινε από το 1ο Ε.Π.Α.Λ. Μενιδίου και συγκέντρωσαν όλα τα δώρα στο δημαρχείο τους. Άλλα σχολεία της Ελλάδας, αλλά και του εξωτερικού, έδειξαν διάθεση συμμετοχής, αλλά δεν υπήρχε αρκετός χρόνος να προετοιμαστούν.

Σίγουρα αυτή η γιορτή ήταν μια δυνατή εμπειρία. Σκοπός της είναι αυτή η δράση να καθιερωθεί και να κάνει κάθε δήμος κάτι αντίστοιχο. Σαν μια γιορτή αγγέλων...

Σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής, τα παιδιά τραγουδούσαν και μοίραζαν δώρα στον

άστεγους, συνταξιούχους και ανθρώπους που τα είχαν ανάγκη σε υποβαθμισμένες περιοχές», δηλώνει μια μαθήτρια από το

κα κι ένιωσα καλά. Θα ήταν πολύ καλό να καθιερωθεί.», λέει ένας μαθητής από το σχολείο μας.

κόσμο που συναντούσαν στο δρόμο, είτε αυτοί φαινόταν να

ΠΑΝΤΟΥ

Του Σταύρου Τσαντέ

μια φορά κερδισμένος λοιπόν; Οι δουλέμποροι, καθώς το πέρασμα από το Αιγαίο ή με βάρκα από τον Έβρο είναι κατά πολύ ακριβότερο από αυτό στο χερσαίο τμήμα. Εξάλλου, πίσω από τις εισροές μεταναστών χωρίς χαρτιά κρύβεται μια τεράστια αγορά. Όταν τα κόμιστρα από Τουρκία-Μυτιλήνη έφτασαν τα 2.000-3.000 ευρώ, μια άλλη επιχείρηση διακίνησης έριξε τις τιμές στα σύνορα με την Τουρκία στα 300 ευρώ το κεφάλι. Οι πιο φτωχοί και οι πιο ευάλωτοι επιλέγουν τον Έβρο. Το μόνο, λοιπόν, που θα καταφέρει ο φράχτης είναι να αυξήσει τα κόμιστρα αλλά και τους θανάτους.

Τα μέτρα καταστολής, όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες χώρες του πλανήτη που αντιμετωπίζουν μια κατάσταση παρόμοια με την ελληνική, δεν λειτουργούν αποτελεσματικά και μακροπρόθεσμα στην επίλυση

του προβλήματος. Αντιθέτως, ειδικά σε μια χώρα σαν τη δική μας που βιώνει μια σοβαρότατη κρίση, ο φράχτης θα μεγαλώσει το αίσθημα της ανασφάλειας στον Έλληνα πολίτη και θα οπλίσει το χέρι μιας κοινωνίας που είναι έτοιμη να στραφεί στον αδύναμο.

Φράχτες σαν κι αυτόν που σχεδιάζει η χώρα μας έχει κατασκευάσει και η Ισπανία γύρω από τις πόλεις Θεούτα και Μελίγια. Ο φράχτης της Θεούτα έχει 11 χιλιόμετρα μήκος (ο ντόπιος θα έχει 12.5) και είναι 6 μέτρα ψηλός (εδώ θα είναι 4.5) και κόστισε 33 εκατομμύρια ευρώ. Η Ισπανία δημιούργησε και ένα σύστημα πληροφορικό και επιχειρησιακό, το οποίο κόστισε 142 εκατομμύρια ευρώ και περιλαμβάνει τεχνολογικά μέσα (σταθμούς ανίχνευσης παρουσίας ανθρώπων) καθώς και ελικόπτερα, πλοία κ.λπ. Όμως η Ισπανία δεν αρκέστηκε μόνο στο φράχτη, αλλά ακολούθησε πολιτική νομιμοποίησης μεταναστών και εξασφάλισε τη συνεργασία των χωρών διέλευσης και προέλευσης.

Σε αντίστοιχες συμφωνίες πρέπει να

έρθει η Ελλάδα με την Τουρκία και πρέπει να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι τα ελληνοτουρκικά σύνορα είναι εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης. Η Ε.Ε. οφείλει να πάρει θέση για το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα και να σταματήσει να παίζει τον Πόντιο Πιλάτο, που από τη μια κατακρίνει το φράχτη ως μη αποτελεσματικό κι από την άλλη δεν αναθεωρεί συνθήκες όπως το Δουβλίνο II (που εγκλωβίζει τους μετανάστες, οι οποίοι θέλουν να προωθηθούν από την Ελλάδα σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη).

Η σύγχρονη μετανάστευση μπορεί να συσχετιστεί με το νερό. Δεν τη σταματάς με τείχη ή φράχτες, παρά μόνο της αλλάζεις πορεία. Όσο περισσότερο την εμποδίζεις, τόσο θα τρυπώνει από άλλα σημεία και όσο πιο κρυφά είναι τα σημεία αυτά, τόσο μεγαλύτερη η ζημιά. Όπως έλεγε κι ο Μπρεχτ, «γιατί να θεωρούμε βίαια τα νερά ενός ποταμού και όχι τις όχθες που τα περιορίζουν;».

Πηγές:

<http://blogs.eliamep.gr>,

<http://www.aixmi.gr>, <http://news.in.gr>

«Κάθε άνθρωπος έχει μια ιστορία. Κι αν γράφεις την ιστορία του καθενός, θα έχεις ένα βιβλίο. Κάθε άνθρωπος είναι ένα βιβλίο που περιμένει αναγνώστες», μου είπε ο πατέρας μιας οικογένειας στον καταυλισμό προσφύγων του Λαυρίου. Πώς κρίνουμε ένα βιβλίο χωρίς να έχουμε διαβάσει καν το οπισθόφυλλο; Ας πάρουμε, λοιπόν, μια σύντομη γεύση της ζωής των αλλοδαπών στη δημοκρατική και Ευρωπαϊκή μας χώρα.

Σαμάν. 21 χρονών. Κούρδος από το Ιράν. 5 χρόνια στην Ελλάδα.

Πρώτα από όλα. Από τη μέρα που έχω γεννηθεί ήτανε λάθος μου. Και μετά από αυτό ήτανε λάθος μου που διάλεξα αυτό το μέρος για να έρθω. Μέχρι να 'ρθω σ' αυτήν την ηλικία, εγώ δεν έχω δει σχολείο. Πέντε χρόνια πρόσφυγας, όλα τα προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο πιστεύω πως έχω τραβήξει. Μέχρι να φτάσω στην Ελλάδα, σε τρεις μέρες έτρωγα ένα σουβλάκι, από το κρύο δεν μπορούσα να κοιμηθώ, τη μέρα το λιγότερο έξι με εφτά ώρες περπάταγα κι όταν βράδιαζε, κρυβόμουν σε κάποια πέτρα για να μη με δούνε.

Εδώ, το πολύ πολύ μία ή δύο φορές το μήνα να βρεις μεροκάματο. Όταν πας στη δουλειά, σε

ΓΙΑΤΙ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΟΤΙ ΔΙΑΦΕΡΙΟΥΜΕ

Συνεντεύξεις στη Μαρίνα Πλάκα-Καραπέτη. Φωτογραφίες: Οδυσσέας Αυγέας-Γιαννόπουλος

κοιτάνε με μισό μάτι, σα να έχεις σκοτώσει άνθρωπο. Δουλεύεις 10 ώρες, 12 ώρες και σου δίνουνε 10, 20€. Και γιατί; Επειδή εμείς εδώ είμαστε πρόσφυγες και είμαστε ξένοι. Κάποιες φορές σκέφτομαι τι να κάνω σ' αυτό το κράτος. Να πάω να αυτοκτονήσω; Γιατί ένας νέος σαν κι εμένα να ζει έτσι; Αν είχα πάει σχολείο, δεν θα ήμουν πιο δυνατός; Ένας έφτιαξε το αεροπλάνο. Γιατί να μην μπορέσω κι εγώ να φτιάξω κάτι; Από το Θεό το μόνο που ζητάω είναι να με βγάλει από αυτό το κράτος κι εσείς να γλιτώσετε από αυτή την οικονομική κρίση.

Δοστάν. 22 χρονών. Κούρδος από τη Συρία. 6 μήνες στην Ελλάδα.

Τα καλοκαίρια, στη Συρία, για πολλά χρόνια πήγαινα σε ένα μαγαζί και δούλευα. Είδα πολλούς καλλιτέχνες εκεί να ζωγραφίζουν κι έμαθα βλέποντάς τους. Μερικές φορές ήμουν 12 ώρες καθιστός και ζωγράφιζα συνέχεια. Για κάποια πράγματα η Ελλάδα είναι καλή, αλλά για τις τέχνες είναι δύσκολα. Σκέφτεσαι

Ένα καλοσχεδιασμένο θέατρο ξεκινάει κάθε μέρα στις τηλεοράσεις, στις γειτονίες, στο δρόμο.

Θέατρο με στερεότυπες εκφράσεις όπως 'οι ξένοι μας παίρνουν τις δουλειές' και 'αν φύγουν οι λαθρομετανάστες η οικονομία θα φτιάξει'.

αν περνάς τη ζωή σου για το τίποτα ή αν θα συμβεί κάτι. Τα άφησα όλα πίσω φεύγοντας. Χρώματα, βιβλία, φίλους. Είχα τα πάντα μέσα στα χέρια μου. Τα πάντα, εκτός από τη ζωή μου. Έχασα όλες μου τις ζωγραφιές, αλλά όχι τη ζωή μου. Για εμάς, όπου κι αν πας, είσαι πρόσφυγας. Είσαι ξένος, δεν μπορείς να ηρεμήσεις πουθενά.

Οι Έλληνες, όταν κοιτάνε εμένα, το καταλαβαίνω κατευθείαν. Επειδή σε βάζουν σε θέση να καταλάβεις ότι είσαι κατώτε-

ρος από αυτούς. Στην Ελλάδα έρχεσαι και μαθαίνεις τον εαυτό σου. Πόσο αντέχεις; Αν κάποιος μου έλεγε ξέρω τον εαυτό μου, θα του έλεγα να έρθει εδώ για να δει πραγματικά μέχρι πού μπορεί να φτάσει. Να μένεις ζωντανός. Αυτό μετράει. Αν είσαι ζωντανός, πρέπει να είσαι χαρούμενος.

Μπιλάν. 20 χρονών. Κούρδος από τη Συρία. 1,5 χρόνο στην Ελλάδα.

Στην αρχή ήρθα εδώ για να πάω αλλού, αλλά τώρα θέλω να μείνω. Μένουμε 8 άτομα σ' ένα

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΝ ΚΡΙΑΤΑΣ ΤΗ ΖΩΗ

Συνέντευξη στη Μαρίνα Πλάκα-Καραπέτη. Φωτογραφίες: Οδυσσέας Αυγέας-Γιαννόπουλος

Μεσημέρι. Φυσάει αέρας. Όχι δυνατός. Ίσα ίσα για να μας θυμίσει ότι ακόμα έχει δύναμη και, άμα μαζευτεί πολύς, όπως αυτοί οι 300, ίσως φέρει κι αυτός μια αλλαγή. Στο κτίριο 'Υπατία', έξω, μέσα, μια κίνηση, ένας ηλεκτρισμός. Γύρω πανό. «Συμπαράσταση», «Αλληλεγγύη». Οι δύο λέξεις που βρίσκονται παντού. Μπαίνουμε μέσα. Τα χολ του ορόφου και του υπογείου ανοικτά, γεμάτα κόσμο.

Από πού μπήκες στην Ελλάδα;

Από τη Σάμο. Ήμασταν 34 άνθρωποι που ήρθαμε μαζί, αλλά εγώ δεν ήξερα κανέναν. Από το Μαρόκο πήγαμε Τουρκία κι από εκεί Ελλάδα. Από τα 13 μου ήθελα να φύγω. Έβλεπα και άλλα παιδιά που έφευγαν και ήθελα κι εγώ να δω αυτόν τον κόσμο.

Πώς ήταν εδώ;

Όταν ήρθα, ήμουν σαν μικρό παιδί. Δεν ήξερα τη γλώσσα, δεν ήξερα κανέναν. Οι πρώτοι έξι μήνες ήταν πολύ δύσκολοι. Μόλις ήρθα, με έβαλαν φυλακή. Δεν καταλάβαινα τίποτα. Πέρασα δύο μήνες μέσα. Μετά πήγα Μυτιλήνη. Εκεί δούλευα και έμαθα λίγο τη γλώσσα. Έμενα σε σπίτι, καλά μου φερόντουσαν. Μετά ήρθα εδώ, πάλι δεν ήξερα κανέναν. Βρήκα μια δουλειά.

Εδώ έμενες μόνος σου πριν την απεργία; Ναι, αλλά δεν μπορούσα να πληρώνω το

νοίκι και τους λογαριασμούς, γιατί σιγά σιγά αρχίσαμε να έχουμε όλο και λιγότερη δουλειά. Έτσι τώρα μένω μ' ένα άλλο παιδί και είναι πιο εύκολα. Στο σπίτι ακούω πάρα πολύ μουσική. Το αγαπημένο μου τραγούδι είναι το "Ξενιτιά μου" του Πασχάλη Τερζή. Μου αρέσει πολύ, γιατί είναι σα να μιλάει για μένα. Μετά, μου αρέσει η Πέγκυ Ζήνα κι ένας που μιλάει για πολιτική. Από

Το Σο;

σκέφτομαι και λέω: αυτό το κορίτσι κλαίει επειδή δεν πήγε στην Τρίτη, άρα εγώ τι πρέπει να κάνω; Στη Συρία ήμουν Τρίτη Λυκείου και μόλις ήρθα εδώ πήγα

δωμάτιο, αλλά τουλάχιστον είμαστε οικογένεια. Πάω Τρίτη Γυμνασίου. Μου αρέσει στο σχολείο. Μου αρέσουν πολύ τα μαθηματικά, γιατί δεν έχουν να κάνουν με τη γλώσσα, είναι μόνο αριθμοί, είναι για όλους ίδια. Έχω και φίλους, αλλά όχι πολλούς, επειδή δεν μιλάω εύκολα. Το μόνο πρόβλημα είναι ότι στη Συρία γράφουμε από τα δεξιά προς τα αριστερά και τώρα μπερδεύομαι λίγο. Πέρσι μια συμμαθήτριά μου έμεινε στην ίδια τάξη κι έκλαιγε. Τώρα το

Δευτέρα Γυμνασίου. Έχασα 5 χρόνια από τη ζωή μου.

Όταν έφυγα, σκεφτόμουν να πάω σε μια Ευρωπαϊκή χώρα, όπου όλα θα είναι καλύτερα για μένα. Αλλά όταν πήγα στη Σάμο και μπήκα στη φυλακή, είπα ότι οι ελπίδες μου κόπηκαν. Τώρα είμαι στην πραγματική ζωή. Κάθε ελπίδα μου και το μέλλον μου είναι τελειωμένα. Αν μπορούσα, θα άλλαζα το πώς μας κοιτάνε οι άλλοι. Θα ήθελα να μη μας κοιτάνε περιέργα. Απλά να μας κοιτάνε. Σαν

ίσους. Να μη λένε εσύ είσαι Κούρδος, εσύ είσαι Αλβανός. Να λένε εσύ είσαι άνθρωπος.

Ραβάντ. 25 χρονών. Κούρδος από τη Συρία. 11 μήνες στην Ελλάδα.

Μέχρι τώρα δεν μας είχαν δώσει κανένα δικαίωμα στη Συρία, όμως εκεί, τουλάχιστον, ποτέ δεν μπήκα στη φυλακή. Έντεκα μήνες είμαι εδώ, τους εννέα τους πέρασα στη φυλακή. Εμείς ήρθαμε εδώ, επειδή είπαμε ότι είναι κάποιο κράτος δημοκρατικό. Δεν έχω κανένα δικαίωμα. Κι εγώ θέλω να έχω διαβατήριο, να έχω τα δικαιώματα μου εδώ, όπως και όλοι οι άνθρωποι θέλουν. Εδώ όμως δεν υπάρχει τίποτα.

Η φυλακή μου δημιούργησε και ψυχολογικά προβλήματα. Κάποιες φορές μιλάω μόνος μου. Πουθενά δεν υπάρχουν τέτοιες φυλακές. Με ποιο δικαίωμα τους ανθρώπους που προσπαθούν να ξεφύγουν από τα προβλήματα που έχουν στο κράτος τους, που προσπαθούν να ξεφύγουν και έρχονται εδώ για ένα καλύτερο μέλλον, τους βάζουν σε πιο δύσκολη θέση;

Μπακέρ. 19 χρονών. Αφγανός από το Ιράν. 2 χρόνια στην Ελλάδα.

Όταν έχασα τη μάνα μου, ήμουν περίπου 7 χρονών. Πήγαινα στο σχολείο και τα καλοκαίρια

δούλευα. Αλλά επειδή ο πατέρας μου ήταν Αφγανός, δεν είχα άδεια παραμονής στο Ιράν. Ήθελα να πάω πανεπιστήμιο, γι' αυτό αποφάσισα να έρθω στην Ευρώπη. Στο δρόμο όταν ερχόμουν, το μόνο που σκεφτόμουν ήταν τότε θα φτάσουμε σε κάποια χώρα. Φοβόμουν. Φοβόμουν πολύ. Δεν ήξερα τι να περιμένω. Μια νύχτα ήταν ένα μικρό παιδί μαζί μου στο βουνό, γιατί δεν μπορούσε η οικογένειά του να το κρατάει. Κι έτσι πήρα το παιδί στην αγκαλιά μου. Ήταν βράδυ και χάσαμε το δρόμο, εγώ και 2-3 ακόμα.

Περίπου δύο χρόνια που είμαι εδώ πάω σχολείο. Διαβάζω για πληροφορική τώρα, γιατί θέλω να γίνω μηχανικός υπολογιστών. Προσπαθώ να βρω δουλειά. Έχω φίλους και γουστάρω να πηγαίνω βόλτες μαζί τους. Να πηγαίνουμε Αθήνα και για καφέ. Φοβάμαι μήπως περάσουν 10-15 χρόνια και δεν έχω πάρει ακόμα διαβατήριο και χαρτιά.

Εξάλλου κι ελληνικό κράτος δεν υπήρχε επίσημα πριν το 1831, νέα ελληνόπουλα ακόμα μεταναστεύουν για σπουδές ή δουλειά στην Ευρώπη και στην Αμερική και πριν λίγα χρόνια οι οικογένειές σας ζούσαν 5 και 6 άτομα σε ένα σπίτι. Άρα, γιατί νομίζετε ότι διαφέρουμε τόσο;

τους 'Active member' νομίζω.

Στην Ελλάδα υπάρχει κάτι για το οποίο μπορείς να πεις ότι άξιζε που ήρθες;

Το καλό, εγώ που βλέπω, είναι η Ακρόπολη.

Και το δεύτερο, ένα Πάσχα που έμεινα σε ένα φίλο μου στην Κρήτη. Εκεί βρήκα πολύ καλούς ανθρώπους. Γι' αυτό μου άρεσε».

Αυτά που ήθελες να δείξεις στον κόσμο με την απεργία πείνας πιστεύεις ότι τα κατάφερες;

Έκανα αυτό που έπρεπε να κάνω. 40 μέρες είναι δύσκολο να ζεις χωρίς να τρως. Μόνο με ζάχαρη, νερό κι αλάτι. Χαίρομαι πολύ με τον

κόσμο που βρήκαμε εδώ μαζί μας. Κάθε φορά που έβλεπα τόσο κόσμο εδώ απ' έξω, κάθε φορά που γινόταν μια πορεία, έπαιρνα δύναμη για να συνεχίσω. Θα ήθελα να τους πω ένα μεγάλο ευχαριστώ που μας βοήθησαν και που πίστευαν σε αυτό που κάναμε.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης χειρίστηκαν σωστά το θέμα;

Έκαναν τη δουλειά τους. Με όποιον τρόπο κι αν την έκαναν, όλοι έμαθαν ότι υπάρχει μια μεγάλη απεργία. Υπήρχαν κάποιοι που δεν έγραφαν ακριβώς τι έγινε, που παρουσίαζαν τα γεγονότα διαφορετικά, αλλά οι περισσότερες εφημερίδες έγραφαν σωστά πράγματα. Τα ΜΜΕ είναι σαν φωτιά. Για να γίνει μια μεγάλη απεργία, χρειάζονται.

Σκέφτηκες ποτέ πως μπορεί να μην αλλάξει τίποτα; Ότι μπορεί απλά να πεθάνετε προσπαθώντας;

Φυσικά και φοβήθηκα πολλές φορές. Με βάση τη θρησκεία μας, εμείς θα πηγαίναμε στην κόλαση. Κάθε βράδυ που πηγαίναμε για ύπνο, σκεφτόμουν πώς θα πάρουμε τα δικαιώματά μας, τι λάθη κάναμε σήμερα και

πώς αύριο θα τα κάνουμε καλύτερα. Πίστευα ότι θα τα καταφέρουμε και ότι μετά η ζωή μου θα είναι ωραία. Πρέπει να κάνεις υπομονή. Να την κρατάς τη ζωή. Δεν σκεφτόμουν ότι μπορεί να πεθάνω, σκεφτόμουν τότε θα κερδίσουμε. Το να αποφασίσεις να κάνεις απεργία πείνας είναι δύσκολο. Το πιο δύσκολο όμως είναι να ζεις τη ζωή που ζούσα εγώ. Ή θα είχα λοιπόν τη ζωή που ήθελα, που πρέπει να έχει κάθε άνθρωπος, ή θα πέθαινα.

Αν μπορούσες να αλλάξεις κάτι στην Ελλάδα, τι θα άλλαζες;

Θα έκανα όλοι οι άνθρωποι να μπορούν να σκέφτονται πιο ανοιχτόμυαλα. Κι εγώ, κι οι μετανάστες και οι Έλληνες. Όλοι».

Τι θα ήθελες να πεις τώρα στον κόσμο;

Θέλω να δουλέψω και να πάω σχολείο. Στα παιδιά θα έλεγα να μην ξεχνάνε το στόχο που έχουν. Να κάνουν τα όνειρά τους πραγματικότητα. Η Ελλάδα είναι στα χέρια τους τώρα και μόνο τα νέα παιδιά μπορούν να τη σώσουν.

Κατά τη γνώμη σας, ποια είναι η θέση της Τέχνης στη σημερινή κοινωνία;

Μ.Θ. Εδώ θα πρέπει να προβούμε σε ένα διαχωρισμό μεταξύ της υπάρχουσας Νεοελληνικής Τέχνης από τον Διονύσιο Σολωμό έως σήμερα και της Τέχνης που δημιουργείται αυτή τη στιγμή σήμερα. Έτσι, ως προς το πρώτο σκέλος, εσείς οι νεότεροι, εάν πράγματι ενδιαφέρεστε για την Τέχνη γενικά και για τη Νεοελληνική Τέχνη ειδικά, οι θησαυροί που υπάρχουν σε όλους τους τομείς είναι αμέτρητοι και αποτελούν τη μοναδική άφθαρτη και αξιόλογη κληρονομιά, τη βαθιά ανθρώπινη, απ' όσες μας άφησαν έως σήμερα οι παντός είδους πρόγονοί μας. Γιατί μας πλουτίζει πνευματικά

Τι εφόδια μπορεί να προσφέρει η Τέχνη στο σημερινό έφηβο;

Μ.Θ. Όπως ήδη είπα, εάν σήμερα κυριαρχεί διεθνώς το Χάος και το ζητούμενο είναι η Αρμονία, η Τέχνη αποτελεί τη μοναδική κατάκτηση του Ανθρώπου στο χώρο της Αρμονίας. Ώστε, για να εκπαιδύσουμε έναν άνθρωπο αρμονικά, που σημαίνει να μπορεί να ισοζυγίζει πάντοτε μέσα του τις σωματικές με τις πνευματικές-ψυχικές και συναισθηματικές λειτουργίες, πρέπει, εκτός από την καλή διατροφή και γυμναστική για το σώμα, να του προσφέρουμε, επίσης, καλή πνευματική και καλλιτεχνική διατροφή, γιατί μόνο έτσι, όταν υπάρχει απόλυτη ισορροπία

ψάρια των ψηφοφόρων και μετά τα ξεχνάνε. Και τα κόμματα και οι ψηφοφόροι.

Ας πούμε, όμως, ότι κάποιο κόμμα πετυχαίνει με τον α ή το β τρόπο να αλλάξει τις δομές της αστικής κοινωνίας, όπως λ.χ. έγινε με την Οκτωβριανή Επανάσταση και να χτίσει ένα καινούριο μοντέλο κοινωνίας. Τι χρειάζεται όμως από κει και πέρα; Χρειάζεται αυτό που ονομάζεται «Πολιτιστική Επανάσταση», γιατί χωρίς αυτή φτιάχνουμε μόνο το σώμα της νέας κοινωνίας και ξεχνάμε την ψυχή της. Και τι θα γίνει τότε; Τότε αυτές οι κοινωνίες θα καταρρεύσουν σαν πύργοι από τραπουλόχαρτα, όπως ακριβώς συνέβη σε μια σειρά χώρες.

Συζητώντας με τον **Μίκη Θεοδωράκη**

Συνέντευξη στους Φοίβο Αδριανό, Ειρήνη Θεοδωράκη,
Ορφέα Καλλιπολίτη, Αλεξάνδρα Μπίλλια.
Εικονογράφηση: Κυριακή Μαυρουδή, Λένια Πλατανιά

και ψυχικά, μας εμπυχώνει, μας εξανθρωπίζει και μας εξυψώνει. Και, κατά τη γνώμη μου, τα έργα αυτά θα έπρεπε να αποτελούν τη βάση σε μια εκπαίδευση που έχει στόχο της να δημιουργεί ολοκληρωμένους και υπεύθυνους πολίτες και όχι ρομπότ, όπως σήμερα, στρατιωτάκια για τις ανάγκες μιας αντιανθρώπινης κοινωνίας, υποταγμένης στη λατρεία του χρήματος και του κέρδους.

Όμως, όσον αφορά στους σημερινούς λειτουργούς-δημιουργούς της Τέχνης, βρίσκομαι σε δύσκολη θέση να σας απαντήσω, μιας και από καιρό έχω αποσυρθεί και έτσι δεν παρακολουθώ, όπως άλλοτε, τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Το μόνο που έχω να πω είναι ότι αυτή η αντιανθρώπινη κοινωνία, που σας περιέγραψα και που κάποτε αποτελούσε το ιδεώδες του λεγόμενου «ελεύθερου κόσμου», έχει προ πολλού φτάσει στα όριά της. Και όπως μας δείχνει και η σημερινή πολύπλευρη κρίση, μπορούμε να πούμε ότι έχει σαπίσει. Επομένως, μέσα σε μια σαπισμένη κοινωνία είναι πάρα πολύ δύσκολο να φυτρώσουν και να αναπτυχθούν τα ευαίσθητα άνθη του Πνεύματος και της Τέχνης.

ανάμεσα στο σώμα και στο πνεύμα, ο άνθρωπος γίνεται πραγματικά άνθρωπος, ξεφεύγοντας από την τυραννία του κτήνους, που δεν έχει άλλο ενδιαφέρον παρά μόνο την ικανοποίηση των ζωδών αναγκών του, όπως δυστυχώς γίνεται σήμερα, ειδικά στις λεγόμενες ανεπτυγμένες κοινωνίες, όπου κυριαρχεί το δόγμα «δουλεύω για να καταναλώνω και καταναλώνω για να δουλεύω». Με τη λέξη «καταναλώνω» εννοούμε φυσικά μόνο υλικά αγαθά που ικανοποιούν αποκλειστικά το ανθρώπινο δέρμα, καθιστώντας νεκρό το ανθρώπινο πνεύμα, δηλαδή αυτό που κάνει τη διαφορά ανάμεσα στο ζώο και στον άνθρωπο.

Πιστεύετε ότι μπορεί να επιτευχθεί μια κοινωνική αλλαγή μέσω της τέχνης;

Μ.Θ. «Κοινωνική αλλαγή» με ποιο στόχο; Ποιο δηλαδή είναι το πρόσωπο που επιδιώκουμε να δημιουργήσουμε; Χωρίς αυτό το συγκεκριμένο κοινωνικό ιδεώδες, οι λέξεις «κοινωνική αλλαγή» είναι κενές, χωρίς περιεχόμενο. Σαν τα συνθήματα των κομμάτων, που τα ρίχνουν προεκλογικά σαν δίχτυα για να πιαστούν τα

Έχει περάσει αρκετός καιρός από τότε που είχαμε την ευκαιρία να υποβάλουμε ορισμένα ερωτήματα στον Μίκη Θεοδωράκη. Από τότε έχουν συμβεί πολλά και έχουν αλλάξει άλλα τόσα στη χώρα μας. Όλα στροβιλίζονται στο όνομα της "κρίσης" κι ο Μίκης Θεοδωράκης, στα 86 του, επιμένει να ανάβει "σπίθες" και μας δείχνει στην πράξη όσα μας απαντούσε τότε, το πώς εννοεί τη δημόσια παρουσία ενός καλλιτέχνη-δημιουργού.

Και όταν λέμε «Πολιτιστική Επανάσταση», πρέπει να εννοούμε ότι προσφέρουμε στο Λαό τις δυνατότητες να οικοδομήσει ο ίδιος το δικό του πολιτισμό. Ένα νέο πολιτισμό. Τότε η αλλαγή είναι πλήρης. Ολοκληρωμένη. Και στέρεη, χωρίς να φοβάται ούτε τους εχθρούς της, αλλά ούτε και το χρόνο.

Σ' αυτό, λοιπόν, το στάδιο, η Τέχνη παίζει τον κύριο και αποφασιστικό ρόλο, μιας και δεν φτάνει η αλλαγή της κοινωνίας. Αυτό είναι το μέτρο. Ο σκοπός είναι η αλλαγή του ανθρώπου. Κι αυτό μόνο η ζωντανή τέχνη (που, όπως είπα, τη δημιουργεί ο ζωντανός διάλογος της νέας κοινωνίας με τους πνευματικούς δημιουργούς) μπορεί να κάνει.

Σε ποιο βαθμό επηρεάζουν έναν καλλιτέχνη οι συγκυρίες της ζωής του; Ή, τελικά, η έμπνευση είναι ένα «χάρισμα» που καλλιεργείται αποκλειστικά από τη γνώση και την εκπαίδευση;

Μ.Θ. Η έμπνευση είναι πράγματι ένα χάρισμα. Όμως δεν φτάνει. Χρειάζεται και η γνώση, που αποκτάται με σκληρή εκπαίδευση. Από κει και

πέρα, καθώς ο δημιουργός ζει μέσα σε μια συγκεκριμένη κοινωνία και σε συγκεκριμένο ιστορικό χρόνο, εξελίξεις, γεγονότα, αλλαγές κλπ., επηρεάζεται, εξελίσσεται, αλλάζει και διαμορφώνεται κάθε στιγμή, ώστε το έργο του, σε τελική ανάλυση, αποτελεί την αντανάκλαση των συναισθημάτων και των ιδεών, που προκαλούν μέσα του όλα αυτά τα εξωτερικά ερεθίσματα.

Το γεγονός πως ακολουθήσατε τη στρατευμένη τέχνη βοήθησε στο να γίνετε αυτός που είστε σήμερα; Υπάρχει σήμερα στρατευμένη Τέχνη;

Μ.Θ. Η Τέχνη είναι πολύ ανώτερη, πληρέστερη και δυνατότερη από οτιδήποτε άλλο υπάρχει μέσα στην κοινωνία. Πολύ πιο πάνω από την πολιτική, τις διαμάχες, τις συγκρούσεις, το χρήμα, το στρατό, τους πολέμους, τις εκλογές, τις κυβερνήσεις και ό,τι άλλο. Είναι Όλυμπος. Πανύψηλος, μεγαλοπρεπής, αμετακίνητος, αιώνιος! Κατοικία των Θεών. Μπορεί μήπως ο Όλυμπος να στρατευθεί στην υπηρεσία του Λυκαβηττού; Αυτά είναι αστεία πράγματα, που βρίσκουν πέραση μέσα σε κοινωνίες στις οποίες κυριαρχεί η αλαζονεία της ημιμάθειας και η βασιλεία της ηλιθιότητας, όπως μας έχουν καταντήσει οι σπιθαιμιαίοι εξουσιαστές κάθε είδους, που μονοπωλούν το προσκήνιο της δημοσιότητας και πιστεύουν ότι κυβερνούν και διαπλάθουν, ενώ, στην πραγματικότητα, είναι θλιβερά όργανα της μοναδικής εξουσίας που δεσποζει στο δυτικό κόσμο: αυτών που κρύβονται πίσω από τις δύο παγκόσμιες ολέθριες δυνάμεις, το Στρατό των ΗΠΑ-NATO και τις Τράπεζες ΗΠΑ-Ευρώπης. Δηλαδή αυτών που μπορούν να επιβάλουν το θάνατο είτε τον οικονομικό μαρασμό ολόκληρων λαών.

Όμως, αυτοί που μπορούν να καταστρέψουν μια χώρα, δεν μπορούν να φτάσουν τον Όλυμπο της Τέχνης. Γιατί η Τέχνη έχει μόνο ένα Θεό, στην υπηρεσία του οποίου είναι στρατευμένη: τον ελεύθερο Άνθρωπο!

Ποιο ρόλο έπαιξαν οι πολιτικές συνθήκες της εποχής σας στη δική σας καλλιτεχνική διαδρομή; Οι σημερινές συνθήκες θα ευνοούσαν μια παρόμοια μεγάλη δημιουργική καλλιτεχνική πορεία;

Μ.Θ. Οι οικογενειακές μου, κυρίως, παραδόσεις με οδήγησαν από τα εφηβικά μου χρόνια να ισορροπώ μέσα μου την Αγάπη προς την Τέχνη με το Χρέος μου ως Πολίτη. Άλλωστε, πίστευα ότι η Τέχνη δεν γίνεται για την Τέχνη, αλλά για τον Άνθρωπο. Όμως για ποιον Άνθρωπο; Μόνο για τον ελεύθερο! Όφειλα, λοιπόν, να παλέψω, για να δημιουργήσω όσο καλύτερα έργα τέχνης μπορούσα και παράλληλα να αγωνιστώ για να είναι οι άνθρωποι που γνωρίζω και με αφορούν, δηλαδή οι Έλληνες, όσο γίνεται

περισσότερο ελεύθεροι. Γι' αυτό θα έπρεπε να ξεχωρίζω όσους και όσα προσπαθούσαν και προσπαθούν να υποδουλώσουν τους Έλληνες (και γενικότερα όλους τους ανθρώπους) και να τους μάχομαι με όλες μου τις δυνάμεις. Όπως γνωρίζετε, υπάρχουν πολλά είδη υποδουλώσεων. Υποδούλωση εθνική, κοινωνική, ηθική, οικονομική, μορφωτική, πολιτισμική κλπ. Ειδικά σε μας τους Έλληνες έλαχε ο κλήρος να γνωρίσουμε κάθε είδους και μορφής υποδουλώσεις, που μας οδήγησαν σε κάθε μορφής αγώνες: Εθνική Αντίσταση, Εμφύλιο Πόλεμο, Αστυνομικό Καθεστώς, Δικτατορία και τώρα ανάπηρη Δημοκρατία, που από το 1974 πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο, για να φτάσουμε σήμερα σε μια νέας μορφής ξένη κατοχή, που ξεκίνησε χτυπώντας το

νέοτερο πολιτισμό μας, συνέχισε με στόχο την κατεδάφιση του Έθνους, της Ελληνικότητας, της Ιστορίας, του Πολιτισμού και των εθνικών-λαϊκών μας παραδόσεων και σήμερα, με τη συνεργασία δυστυχώς της ελληνικής κυβέρνησης, επιδιώκει, με μέσον την οικονομική εξαθλίωση, την αποδόμηση κάθε είδους συλλογικότητας και συνεκτικότητας, που συνιστούν τον κοινωνικό ιστό, ώστε ο κάθε Έλληνας να καταντήσει ιδιώτης, δηλαδή μια μονάδα ανίκανη να αντισταθεί στη θύελλα της Νέας Τάξης της διεθνούς Εξουσίας των Τραπεζών, που θέλει να επιβάλει παντού τη λεγόμενη παγκοσμιοποίηση, με άλλα λόγια την απόλυτη κυριαρχία των ΗΠΑ και των συμμάχων τους.

Ως συνθέτης, μέσα σ' αυτές τις νέες συνθήκες, θα πρέπει να αφήσω το πεντάγραμμο και να πάω εκεί που με καλεί το Χρέος μου ως Πολίτη. Όπως έκανα πάντα. Ήδη, ψυχικά βρίσκομαι αλλού. Οπότε η απάντησή

μου είναι ότι η σημερινή κατάσταση δεν βοηθά την καλλιτεχνική δημιουργία.

Τι θα θέλατε να εισπράξει, σήμερα, ένας νέος από τα τραγούδια σας;

Μ.Θ. Πιστεύω ότι τα τραγούδια μου είναι γέννημα-θρέμμα όσης και όποιας Αρμονίας κλείνω μέσα μου. Εάν ένας νέος μπορέσει να ανακαλύψει και να επικοινωνήσει πνευματικά και ψυχικά μ' αυτό το μήνυμα Αρμονίας, είναι για μένα μια νίκη και μια βαθιά ανθρώπινη ικανοποίηση.

Ποια είναι η γνώμη σας για τις μουσικές επιλογές που προσφέρονται σε ένα νέο σήμερα; Είστε ικανοποιημένος από την πρόσβαση που μπορεί να έχει ένας έφηβος σήμερα στα τραγούδια σας; Το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τον ευνοεί να κατανοήσει το έργο σας ή ακόμα και να τον επηρεάσει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο;

Μ.Θ. Είπα πιο πριν ότι η επίθεση της Νέας Τάξης ξεκίνησε στη χώρα μας εδώ και δεκαετίες, με πρώτο στόχο την εξαίλιψη του νεοελληνικού πολιτισμού. Τα γνήσια ελληνικά τραγούδια και μάλιστα τα ζευγαρωμένα με τη μεγάλη ποίηση, όπως ήταν φυσικό, αποτελούσαν και αποτελούν κύριο στόχο. Έτσι τα τραγούδια μου υποβλήθηκαν σε μια νέα άτυπη απαγόρευση. Σκέφτομαι πως, από το 1960 που έγραψα τον «Επιτάφιο» έως σήμερα, η μουσική μου ήταν με τον α ή το β τρόπο απαγορευμένη. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι Έλληνες γνωρίζουν το πολύ πολύ το μισό έργο μου. Μεγάλη αδικία και για μένα, αλλά και για το κοινό, που έδειξε ότι εκτιμά κάθε αξιόλογη γι' αυτό προσφορά. Εγώ, προσωπικά, θα ήθελα το κάθε μου τραγούδι να είναι ένα δώρο για κάθε Έλληνα. Γι' αυτό θεωρώ αυτούς που εμποδίζουν αυτή την ελεύθερη επικοινωνία ανάμεσα σε μένα και σε σας χειρότερους από τα χειρότερα καθάρματα που γνώρισε ο τόπος μας. Ευτυχώς, τον περασμένο Μάιο με επισκέφθηκε μια συντροφιά από αγόρια και κορίτσια, για να μου προσφέρουν ένα πολύτιμο δώρο. Κάθησαν μόνοι τους και βρήκαν σχεδόν όλο μου το δισκογραφικό έργο, από το οποίο επέλεξαν 1.000 τραγούδια που τα είχαν γράψει σε 50 CD και μου τα πρόσφεραν σ' ένα ωραίο κουτί με ένα σημείωμα, που έγραφε ότι: 1. προσφέρονται δωρεάν, 2. όποιος τα πάρει, πρέπει να κάνει ο ίδιος όσα αντίτυπα μπορεί και να τα προσφέρει δωρεάν στους φίλους του. Αυτή τη στιγμή, αυτή η ομάδα πρωτοβουλίας πιστεύει ότι θα έχουν ήδη φτάσει σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες. Σας στέλνω, λοιπόν, και σας τα 1.000 τραγούδια μου σε ένα CD (MP 3), για να διαπιστώσετε του λόγου το αληθές. Δηλαδή ότι δεν γνωρίζετε το μεγαλύτερο μέρος της δωρεάς μου, που σας ανήκει.

Ο πατέρας μου αφηγείται

Μανωλάκη, όταν ήμασταν μικροί ο παπούς σου έψαχνε συχνά ευκαιρίες για να μας αφηγείται ιστορίες από εκείνα τα χρόνια που έζησε σαν παιδάκι στον πόλεμο του '40 και μετά σαν φαντάρος του Τακτικού στρατού στον Εμφύλιο.

Κάθε φορά που η γιαγιά σου είχε βουνό το σιδέρωμα, για να την αφήνουμε ήσυχη, μας μάζευε τριγύρω, ξάπλωνε τ' ανάσκελα στο κρεβάτι, κούναγε τα ποντίκια του για να μας κάνει πλάκα ότι ήταν ζωντανά κι άρχιζε τις ιστορίες. Μας έλεγε: «Στο τέλος του πολέμου, μετά την πείνα και τους Γερμανούς, μαζεύαμε μέταλλα και σίδερα από τις χωματερές με τα σκουπίδια, για να τα πουλάμε στις μάντρες και στα χυτήρια, να βγάζουμε δυο τρεις δραχμές, να παίρνουμε ένα κομμάτι ψωμί για το σπίτι και λίγο κρασί. Κυνηγούσαμε και με τις σφεντόνες καμιά τσίχλα κι έφτιαχνε η γιαγιά σας κάνα φαΐ.

Ο αδερφός μου ο Βαγγέλης, ο θείος σας, ήταν λίγο πιο μεγάλος από εμάς και είχε καταταγεί στο Ε.Α.Μ.- Ε.Λ.Α.Σ. . Ήταν φίλος του Μπιθικώτση. Έπαιζε και μπουζούκι. Τον σκότωσαν οι κερατάδες οι Εγγλέζοι στα Δεκεμβριανά, σε ένα κτίριο στο κέντρο της

Να σας πω μια

Είναι οι αληθινές ιστορίες
των παπούδων και των γιαγιάδων μας.
Αυτές, που μας διηγούνταν σαν παραμύθια...

Αθήνας όταν το βομβάρδισαν, ενώ τα παιδιά του Ε.Α.Μ. ήταν μέσα.

Όταν ήρθε η ώρα να πάω φαντάρος, η οικογένειά μας ήταν σταμπαρισμένη. Έτσι με πήραν με το ζόρι, όταν έγινα δεκαεννιά χρονών, στον Τακτικό στρατό και με στείλαν στη Μακεδονία στις εκκαθαρίσεις. Ξέρετε τι ήταν οι εκκαθαρίσεις; Έπρεπε να συλλάβουμε ή να σκοτώσουμε μέχρι και τον τελευταίο αδερφό αντάρτη. Και λέω αδερφό, γιατί έτσι σκεφτόμουνα.

Θυμάμαι, ένα βράδυ στο βουνό μας κάναν επίθεση οι αντάρτες. Με στείλαν με το πολυβόλο μου σε ένα χτιστό πολυβολείο στο πίσω μέρος της πλαγιάς, που έβλεπε σε ένα ξέφωτο χαμηλά. Αρχισα, λοιπόν, να ρίχνω χιλιάδες σφαίρες. Πήχτρα το σκοτάδι, δεν έβλεπες τίποτα. Αλλά κι έτσι όπως ήταν εκεί το μέρος, άνθρωπος δεν μπορούσε να

Κωνσταντίνα Κωτσοπούλου-Αρχοντάκη

πλησιάσει. Η πραγματική μάχη γινόταν πίσω μου 200 μέτρα. Τζάμπα τις έριχνα τις σφαίρες, στο γάμο του Καραγκιόζη. Αφού δεν μπορούσα να κάνω άλλη αντίσταση. Μεσ στο χαμό έρχεται ο λοχαγός, μπουκάρει στο πολυβολείο και νευριασμένος μου φωνάζει: «Ρε Χάλκο, σε ακούω τόση ώρα να ρίχνεις, πού ρίχνεις, ρε;». «Κυρ λοχαγέ, μου ρίξαν μια τροχιοδεικτική κι έτσι άρχισα να τους ρίχνω, μην ανεβούν από εδώ, γιατί είμαι και μόνος μου». «Μπράβο, παιδί μου, μπράβο» και φεύγει τρεχάλα να πάει στους άλλους. Κορόιδο, μπουζούκι, λέω από μέσα μου και συνεχίζω να κοκκινίζω την κάνη. Πάλι καλά που ο γεμιστής δίπλα μου δεν έβλεπε τι γινόταν απ' όξω.

Βέβαια είχαμε και τις πλάκες μας. Ένα πρωί, έχουμε σηκωθεί και πλενόμαστε, άλλος ξυρίζεται, άλλος πλένεται και ο Ρετζούλας μέσα από τη σκηνή του να τραγουδάει το «σήκωσ' απάνω Γιάννο μ'». Είχε μια φωνή ο άτιμος, ακουγόταν ως απέναντι στο βουνό. Τραγουδάγα κι εγώ καλά, αλλά αυτός δεν πιανότανε. «Γεια σου ρε βλάχο Ρετζούλα με τη φωνάρα σου», του φώναζε ο λοχαγός».

Και αρχίναγε τότε ο πατέρας μου να μας τραγουδάει το τραγούδι. Κι όταν τελείωνε το τραγούδι, συνέχιζε. «Όλοι ήμασταν ξαπλωμένοι, να 'χουμε τα κεφάλια χαμηλά μη μας έρθει καμιά σφαίρα από τους αντάρτες. Ακόμα και το ξύρισμα ξάπλα το κάναμε, μπρούμυτα. Ένας συνάδελφος πιο πέρα, είχε στήσει ένα καθρεφτάκι πάνω σε μια πέτρα και το 'χε στηρίξει από πίσω με ένα ξυλάκι. Ήταν ξαπλωμένος μπρούμυτα και προσπαθούσε να ξυριστεί. Έτσι που τον είδα αφοσιωμένο στο καθρεφτάκι του, σκέ-

Ένας χιλιάδες από

Μαζί με άλλους χιλιάδες, ο ήρωας της ιστορίας μας ήταν αιχμάλωτος και καταδικασμένος σε θάνατο από τους Τούρκους. Πρώτα τους βάλανε να σκάψουν μια τεράστια τάφο, ένα χαντάκι, τον ίδιο τους τον τάφο. Έπειτα τους ανάγκασαν να σταθούν ο ένας δίπλα στον άλλον μπροστά απ' το χαντάκι. Μετά πέραγε ο Τούρκος εκτελεστής με το σπαθί, έκοβε ένα-ένα τα κεφάλια κι αυτά, όπως και τα ακυβέρνητα πια σώματα, έπεφταν σαν σακιά με πατάτες μέσα στο φρεσκοσκαμμένο τάφο.

Ο ήρωάς μας ήθελε να γλιτώσει κι έτσι αποφάσισε να τα παίξει όλα για όλα. Όταν αποκεφαλίστηκε ο διπλανός του, καθώς το σώμα του έπεφτε με προορισμό το χαντάκι, διακριτικά έπεσε κι αυτός μαζί. Ο «εκτελεστής» θαμπωμένος απ' τους σκοτωμούς, δεν πρόσεξε το γεγονός.

Φυσικά, το χαντάκι ήταν γεμάτο με αίμα κι επειδή ο ήρωάς μας «πνιγόταν» σ' αυτό, κατάφερε μόνο να βγάλει τη μύτη

του για να μπορεί να αναπνέει. Όταν καταλάγιασαν τα πράγματα και δεν ακουγόταν τίποτα πια, έβγαλε το κεφάλι του για να δει τι γινόταν και το μόνο που είδε ήταν δύο βόδια με αλέτρι για όργωμα. Βγήκε απ' το χαντάκι, άρπαξε τα βόδια και τα οδήγησε στη θάλασσα. Κρατώντας τα από τα ινία, αυτά κολυπούσανε μέχρι που φτάσανε στην απέναντι στεριά.

Κι έτσι εγκαταστάθηκε εκεί, στις Ν. Κυδωνίες της Λέσβου και συνειδητοποίησε ότι όχι μόνο είχε επιζήσει από σίγουρο θάνατο, αλλά είχε στην κατοχή του δύο καλοθρεμμένα βόδια, με τα οποία θα μπορούσε να γίνει πλούσιος και να φτιάξει ολόκληρη περιουσία οργώνοντας και καλλιεργώντας.

Γέρος πια, αφηγήθηκε στον τότε δεκαπεντάχρονο παπού μου, που κι αυτός με την σειρά του αφηγήθηκε σε μένα, αυτήν την ιστορία.

Άρτεμις Κακλαμάνη

Ιστορία:

φτηκα να του κάνω μια πλάκα. Πήρα ένα κλαρί και του 'σπρωξα το καθρεφτάκι προς τα πάνω του. Βλέπει αυτός τη μούρη του να του 'ρχεται κατά πάνω του, παίρνει μια τρομάρα και τραβάει μια φαλτσετιά, μπηίζει και μια φωνή και μ' αρχίζει στα μπινελίκια. Το τι γέλιο έπεσε δε λέγεται. «Σιγά ρε», του λέει ο λοχαγός, «δε φοβάσαι τους αντάρτες και φοβήθηκες τη μούρη σου;». Λούφαξε ο συνάδελφος, τον πήρε η ντροπή. Είχαμε και τέτοια.

Ένα βράδυ, σε ένα ύψωμα, ήμασταν τρεις τέσσεροι φαντάροι. Ξαφνικά ο Ρετζούλας, αν θυμάμαι καλά, ακούει ένα θόρυβο κι ο λοχαγός λέει να ριζούμε. Εγώ δεν ήθελα να ριξω για να μη σκοτώσω κάνα αντάρτη, αλλά δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς, γιατί μες στο σκοτάδι βλέπαμε και μια σκιά μες στο χιόνι να πλησιάζει σιγά σιγά. Έριξα μια ριπή με το μπρεν, ρίξαν και οι άλλοι με τα ντουφέκια. Ο θόρυβος δεν ξανακούστηκε, ούτε και η σκιά κουνιόταν πια. Αλλά κανένας μας δεν πήγε να δει, είχαμε χεστεί από το φόβο μας. Το άλλο πρωί, με το φως της μέρας, βρήκαμε μια αρκούδα. Σουρωτήρι την είχαμε κάνει την κακομοίρα.

Άρτεμις Κακλαμάνη

Τρία χρόνια στα βουνά κυνηγούσαμε τους αντάρτες και δεν είχα πάθει ούτε γρατσουνιά. Κείνη τη μέρα γινόταν χαμός,

Προσπαθούσαμε να πάρουμε ένα ύψωμα κι έτρεχα με το πολυβόλο ανεβαίνοντας την πλαγιά και γαζώνοντας τα δέντρα. Οι αντάρτες από την άλλη μεριά ρίχνανε βροχή τις σφαίρες. Πρέπει να 'ταν κάνα δυο πολυβόλα που μας ρίχνανε. Εμείς ανεβαίναμε την πλαγιά και αυτοί σιγά σιγά οπισθοχωρούσαν προς τα πάνω περνώντας πίσω από το διάσελο κι εγκαταλείποντας κάτι πρόχειρα χτισμένα με πέτρες πολυβολεία. Σ' ένα τέτοιο πολυβολείο που το βρήκα άδειο προσπάθησα να σαλτάρω και να καλυφθώ. Μια ρουφιάνα σφαίρα πέρασε μέσα από τις πέτρες και με πέτυχε στο δεξί μπράτσο. Μου 'σπασε το κόκαλο και βγήκε από την άλλη. Λιποθύμησα. Όταν ξύπνησα με είχανε μεταφέρει σε μια σκηνή, μου 'χανε μπαντάρει το μπράτσο και σε λίγο με φορτώσανε σ' ένα φορητό και ντουγγού σε ένα αεροδρόμιο, όπου μαζί με κάποιους άλλους τραυματίες μας φορτώσανε σε μια Ντακότα και μας πήγανε στο νοσοκομείο του Ηρακλείου στην Κρήτη. Όταν βγήκα από το νοσοκομείο, μας φέρανε πάλι με το αεροπλάνο στην Αθήνα και μας πήγαν στο Χαϊδάρι σε ένα στρατόπεδο, όπου πέρασα τον υπόλοιπο καιρό μέχρι να απολυθώ. Είχε τελειώσει και ο εμφύλιος στο μεταξύ, αφού παραδόθηκαν οι αντάρτες.»

Μανώλης Χάλκος

Η γιαγιά μου σε πρώτο πρόσωπο

«Κατά τον μέγα διωγμό το 1922, οι Τούρκοι πήγαν στο Αϊβαλί, πήραν τον μπαμπά και τους δύο μεγαλύτερους αδερφούς της μαμάς μου στο στρατό και στις γυναίκες και τα παιδιά επιτρέψανε να μπουν σε καράβια και να φύγουν για οποιοδήποτε μέρος της Ελλάδας. Η μαμά μου τότε ήταν εννιά χρονών και ο μικρός αδερφός της τέσσερα. Ολόκληρη η οικογένεια χωρίστηκε. Η μία αδερφή πήγε στην Κρήτη, η άλλη στην Ελευσίνα και η μάνα με τα δυο παιδιά, τη μαμά και το θείο μου, πήγαν στην Καλαμάτα. Στα καράβια γινότανε πατείς με πατώ σε. Η μάνα έχανε το παιδί και το παιδί τη μάνα. Αλλά υπήρχαν και χειρότερα. Ένα μικρό κοριτσάκι από την οικογένειά μου, από το πολύ σπρώξιμο και το ποδοπάτημα άφησε την τελευταία της πνοή στο καράβι. Άλλα παιδιά πέφτανε στη θάλασσα και πνίγονταν.

Στην είσοδο, μπροστά από το καράβι, στεκόntonτουσαν Τούρκοι που ψάχνανε τον κόσμο που έμπαινε και του βουτάγανε

οποιοδήποτε αντικείμενο αξίας βρίσκανε πάνω του. Η μαμά μου, που τότε ήταν μικρό κοριτσάκι, φορούσε στο χεράκι της ένα δαχτυλίδι που είχε από μικρή. Ένας, λοιπόν, από τους Τούρκους στρατιώτες, αφού προσπάθησε να της το βγάλει και δεν τα κατάφερε, έβγαλε το μαχαίρι του και ετοιμαζόταν να της κόψει το δάχτυλο για να πάρει το δαχτυλίδι. Όμως, για καλή τύχη της μαμάς μου, ένας άλλος Τούρκος που στεκόταν κοντά, παλιότερα δούλευε στα κτήματα του πατέρα της, αναγνώρισε το κοριτσάκι και σπρώχνοντάς το με δύναμη, το έριξε στο καράβι και έτσι το έσωσε.

Μέσα στα καράβια η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη και η ατμόσφαιρα αποπνικτική. Οι άνθρωποι ήταν κυριολεκτικά ο ένας πάνω στον άλλον. Τα παιδιά, όπως είναι λογικό, ήταν τρομαγμένα και δεν είχαν καταλάβει ακριβώς τι συνέβαινε. Οι γυναίκες, όμως, κλαίγανε για τους άντρες και τους γιους που τους πήραν οι Τούρκοι και για τα παιδιά και τους συγγενείς που έχασαν

στα καράβια. Όμως, δεν γνωρίζανε και για τις ίδιες τι επιφύλασσε το μέλλον. Δεν ήξεραν ούτε πού θα πήγαιναν, πού θα ζούσαν και τι θα έκαναν.

Όπως είπα και πριν, η γιαγιά μου με τα δύο παιδιά της πήγανε στην Καλαμάτα. Εκεί τους δώσανε δωμάτιο να μείνουνε. Είχε φτιαχτεί ολόκληρος συνοικισμός. Αργότερα, η μαμά μου παντρεύτηκε και έκανε δύο παιδιά, εμένα και την αδερφή μου.

Είκοσι χρόνια αργότερα, η αδερφή μου περπατούσε στο δρόμο κι ένας νεαρός τη σταμάτησε και τη ρώτησε αν γνώριζε κάποιον με το τάδε επίθετο. Εκείνη απάντησε πως έτσι λένε τη μητέρα της. «Με λένε Κώστα, είπε εκείνος, είμαι φαντάρος εδώ κι έρχομαι από την Ελευσίνα. Θα ήθελα να γνωρίσω τη μητέρα σου και την οικογένειά της, γιατί η δικιά μου μητέρα είχε συγγενείς με αυτό το επίθετο στο καράβι που πήγαινε Καλαμάτα. Τόσα χρόνια δεν ξέρουμε τι κάνουν ή ακόμα κι αν ζουν». Η αδερφή μου τον οδήγησε στο σπίτι της κι εκεί γνωρίστηκαν με τη μαμά μου και έτσι τουλάχιστον ένα μέρος της οικογένειάς ξαναενώθηκε».

Άρτεμις Κακλαμάνη

Ο Φωτογράφος Πίσω από την Εικόνα

Συνέντευξη στην Ελένη Παπαπαύλου

Οι περισσότεροι απλά έχουν ακούσει το όνομα του, άλλοι ξέρουν ήδη κάποια πράγματα γι' αυτόν και είναι κι άλλοι που δεν έχουν καμία απολύτως ιδέα για το ποιο είναι το άτομο στο οποίο αναφέρομαι. Σίγουρα όμως έχετε δει τις φωτογραφίες του.

Φαντάσου να βρίσκεσαι σε μια πορεία και, ξαφνικά, να ακούς το πλήθος να φωνάζει ρυθμικά το όνομά σου. «Εμείς θα τον προσλάβουμε τον Κώστα τον Τσιρώνη, μπάτσοι, γουρούνια, δολοφόνοι!». Λίγα 24ωρα νωρίτερα ο εν λόγω Τσιρώνης είχε τραβήξει μια μοναδική εικόνα ντοκουμέντο. Τα καρέ του έκαναν το γύρο του κόσμου και η εφημερίδα στην οποία εργαζόταν τον... απέλυσε. Είναι ο φωτορεπόρτερ που απαθάντισε δυο αστυνομικούς να σημαδεύουν το πλήθος των διαδηλωτών. Εμείς τον γνωρίσαμε, όταν φέτος δίδαξε δυο φορές στο Δημοσιογραφικό Εργαστήρι.

Γεννημένος στο Σούλι της Ηπείρου και

μεγαλωμένος σε διάφορες περιοχές της Αθήνας, από το Λύκειο ήδη ενδιαφερόταν για τη φωτογραφία. Παρ' όλα αυτά σπούδασε κοινωνιολογία στην Κρήτη. Εκεί εργαζόταν ως φωτογράφος σε γάμους και βαφτίσια. Θα μπορούσε κάποιος να τον αποκαλέσει αιώνιο φοιτητή, αν σκεφτεί ότι μπήκε στη σχολή το 1995 και κατέληξε να πάρει πτυχίο το 2004. Βγαίνοντας από τη σχολή ήταν ένας «χαρούμενος άνεργος κοινωνιολόγος» όπως ο ίδιος λέει. Κατέβηκε στην Αθήνα και προσπαθούσε να μαζέψει λεφτά για να αγοράσει το φωτογραφικό του εξοπλισμό. Μια μέρα εμφανίστηκε στο Associated Press και ζήτησε από τους υπεύθυνους να του

μάθουν τη δουλειά. Το 2007 προσλαμβάνεται στον "Ελεύθερο Τύπο".

Στην πρώτη πορεία μετά τη δολοφονία του Αλέξη, ήταν αναμενόμενο ότι θα υπάρξουν συγκρούσεις. Στα πρώτα 100 περίπου μέτρα ξεκίνησαν οι δυνατές συγκρούσεις και έτσι ο Κώστας αποφάσισε να φύγει από το μέτωπο. Ξεφεύγοντας από την πορεία βρέθηκε κοντά σε μια διμοιρία αστυνομικών των ΜΑΤ, όπου βλέπει δύο αστυνομικούς να διαπληκτίζονται με διαδηλωτές. Παρατηρεί ότι ο ένας ΜΑΤατζής έχει σηκώσει το χέρι του και κάνει πως πυροβολεί τους διαδηλωτές. «Μου έφερε στο μυαλό τα παιδικά μου χρόνια, όταν παίζαμε κλέφτες κι αστυνόμους», μας διηγείται. Ενώ η κάμερά του γράφει ασταμάτητα καρέ, κάποια στιγμή παρατηρεί ένα δεύτερο αστυνομικό να έχει προτείνει το χέρι του. Μόνο που αυτός κρατάει όπλο στ' αλήθεια! Τότε άρχισε να καταλαβαίνει ότι τον έχουν ήδη δει οι αστυνομικοί και φεύγει διακριτικά από εκείνο το σημείο. Στη συνέχεια ζητάει από ένα φίλο του να τον βοηθήσει ώστε να φύγει από την πορεία πριν γίνει στόχος, να μπορέσει να διαφυλάξει το υλικό αλλά και τη σωματική του ακεραιότητα.

Φεύγοντας, πήγε κατευθείαν στην εφημερίδα να παραδώσει το υλικό που είχε στα χέρια του. Παίρνει θετική απάντηση από το διευθυντή του ότι η φωτογραφία θα δημοσιευθεί. Έγιναν διάφορες συσκέψεις και έρευνες γι' αυτήν τη φωτογραφία και αν είναι καλύτερα να δημοσιευθεί ή όχι και τελικά δεν δημοσιεύθηκε. Έπρεπε να περάσουν μέρες μέχρι η εφημερίδα να αποφασίσει να δημοσιεύσει την εικόνα του Τσιρώνη, αφού πρώτα είχε διαρρεύσει κι είχε γίνει πρωτοσέλιδη στις μεγαλύτερες εφημερίδες του κόσμου! Κι αντί για συγχαρητήρια για τη δουλειά, ο Κώστας εισέπραξε μίαν απόλυση!

«Δεν σκέφτηκα καθόλου τα χρήματα, δεν ήθελα να πληρωθώ γι' αυτή την εικόνα, άλλωστε δεν την διοχέτευσα εγώ στο Διεθνή Τύπο. Όσο για την απόλυση, τη θεωρώ τιμή μου.», θυμάται. «Ενιωθα μεγάλη χαρά όταν έβλεπα διαδηλωτές να κρατάνε τη φωτογραφία στα χέρια ή όταν την έβλεπα τυπωμένη με stencil στους τοίχους. Αν ήθελα να βγάλω χρήματα, θα έκανα εμπορικές φωτογραφίες και όχι ρεπορτάζ στο δρόμο.», λέει. «Η φωτογραφία με τον αστυνομικό είναι δημοσιευμένη παντού, αλλά δεν είναι κάτι για το οποίο μπορώ να ζητήσω πνευματικά δικαιώματα. Είναι κτήμα όλων, επειδή δείχνει την ανυπακοή των ανθρώπων. Δεν είναι ωραία φωτογραφία από άποψη κριτικών αλλά από την άποψη του λαού».

Ο ΔΙΚΟΣ ΜΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Είναι δύο δεκαετίες κορίτσια που κατοικούν στην Κερατέα — δηλαδή σε ένα χωριό που τους τελευταίους μήνες μετατράπηκε σε εμπόλεμη ζώνη. Η Αναστασία και η Μυρτώ ακούνε τις σειρήνες του πολέμου και πηγαίνουν σχολείο εισπνέοντας δακρυγόνα. Υπερασίζονται τον τόπο τους, όπως και όλοι οι πολίτες της Κερατέας, για ένα καλύτερο μέλλον.

ΜΥΡΤΩ-ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΡΙΦΤΗ: «Τα μεσάνυχτα της 11ης Δεκεμβρίου, όταν τα μηχανήματα των εργολάβων με την προστασία των ΜΑΤ κατέλαβαν τον αρχαιολογικό χώρο του Οβριόκαστρου, με σκοπό την κατασκευή των ΧΥΤΑ, πανικοβληθήκαμε.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ τις ημέρες που όλοι, μικροί και μεγάλοι, δίναμε αγώνα εισπνέοντας ποσότητες τοξικών ουσιών, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε ν' αναπνεύσουμε, να δούμε, ακόμη και να μην μπορούμε να πάμε σχολείο. Όμως, ένα μεγάλο ποσοστό πολιτών, ρίχνοντας βόμβες μολότοφ, αντιμετώπιζαν τα χτυπήματα των ΜΑΤ. Η εικόνα που δεν θα φύγει ποτέ από το μυαλό μου είναι να πηγαίναμε στο

σχολείο μονάχα για να διαμαρτυρηθούμε συμματάσχοντας σε διάφορες πορείες.

Οι πολίτες της Κερατέας έχουμε συσπειρωθεί. Αποτέλεσμα, οι τόσες νίκες μας. Επειδή η κατασκευή των ΧΥΤΑ είναι παράνομη, το πιο δίκαιο για όλους θα ήταν η αποχώρηση των ΜΑΤ και των μηχανημάτων. Η κεντρική και δικαστική εξουσία ελπίζουμε ότι έχει καταλάβει ότι όλα αυτά είναι αυθαιρεσίες. Έτσι ελπίζουμε πως κάποια στιγμή θα πάρει την απόφαση να εγκαταλείψει τον σχεδιασμό που επιβάλλει να γίνουν ΧΥΤΑ στην Κερατέα. Μ' αυτό τον τρόπο, όλα τα επεισόδια θα λάβουν τέλος».

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ-ΜΑΡΙΝΑ ΣΟΥΛΑΧΑΚΗ: «Ξαφνικά, καθώς ετοιμαζόμουν για να πάω στο φροντιστήριο, άκουσα τις καμπάνες και τις σειρήνες να ηχούν δυνατά. Ένωσα φοβισμένη, διότι νόμιζα ότι έπαιρνε φωτιά η Κερατέα από τις σφαίρες και τις βόμβες μολότοφ που έπεφταν σαν βροχή. Από τα δακρυγόνα η ατμόσφαιρα ήταν αποπνικτική.

Κατά τη γνώμη μου, αν συνεχιστεί αυτός ο αντιπερισπασμός (σαμποτάζ) απ' τους πολίτες της Κερατέας, υπάρχουν πιθανότητες να νικήσουμε στον αγώνα μαζί με την βοήθεια του δικαστηρίου. Όμως, αυτό που σίγουρα δεν πρέπει να συμβεί είναι να υπάρξουν κι άλλοι τραυματίες, είτε από την πλευρά των πολιτών είτε από την πλευρά των αστυνομικών. Οι εξελίξεις αναμένονται απρόβλεπτες».

OH, LA LA! ΓΚΡΑΦΙΤΙ ΣΤΟΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ;

Ρεπορτάζ: Βαλεντίνη Μαρκουλάτου, Αλεξάνδρα Μοίρα. Φωτογραφίες: Μαρίνα Διαμαντίδη

Με σπρέυ, λαδομπογιές, μήτρες και χρώματα, όταν τα μη, τα όχι και τα πρέπει της μέρας φεύγουν, ξημερώνει - αν και σκοτεινός - ο κόσμος της τέχνης γεμάτος εναλλακτικές φωνές από αυτούς που μπαίνουν στον κόπο του καλλιτέχνη. Τα γκράφιτι είναι ένας ολόκληρος κόσμος, στον οποίο μας ξενάγησε ο φωτογράφος, συγγραφέας και εραστής αυτής της τέχνης των "μπερδεμένων γραμμάτων και χρωμάτων" Δημήτρης Θεοδόσης.

Με το τέλος των sixties επικρατεί μια απογοήτευση, γιατί πολλοί κατάλαβαν ότι η κοινωνία δεν είναι και τόσο εύκολο ν' αλλάξει, όπως είχαν πιστέψει. Τη δεκαετία του '70, λοιπόν, σε κάποιες περιθωριακές γειτονιές της Νέας Υόρκης, μακριά από τον αστυνομικό έλεγχο, συμμορίες παρόμοιες μ' εκείνες των χούλιγκανς, κάνουν την πρώτη κίνηση, ή, καλύτερα, δίνουν το «εναρκτήριο λάκτισμα» - η γλώσσα του ποδοσφαίρου εδώ ταιριάζει καλύτερα - στη γέννηση των graffiti. Τα μέλη των συμμοριών ήθελαν να περάσουν το μήνυμά τους παντού. Ο καλύτερος τρόπος για την εφαρμογή αυτού του σχεδίου ήταν να κάνουν graffiti στα τρένα, έτσι ώστε το μήνυμά τους να ταξιδεύει και να γίνεται αντιληπτό από όλους.

Στη ρίζα αυτής της έκφρασης, λοιπόν, υπάρχει η φωνή του περιθωρίου. Παράνομη, ι-

Ένα θέμα μπερδεμένο στη μουσική του hip hop, τις εντυπωσιακές φιγούρες του street dance, τα επικίνδυνα κόλπα των skaters, την ψυχεδέλεια των tattoos, τα στραβοφορεμένα καπελάκια των rappers με τα φαρδιά ρούχα.

σως. Δίκαιη όμως, αν σκεφτεί κανείς ότι η ίδια η κοινωνία πετάει κάποιους ανθρώπους στο περιθώριο. Όλοι γνωρίζουμε την αντίθεση που υπάρχει στις μεγαλουπόλεις της Δύσης. Το λαμπερό κέντρο και οι άθλιες «ντενεκεδουπόλεις»! Ωστόσο, πέρα απ' το περιθώριο υπήρξαν και επώνυμοι καλλιτέχνες που έβαλαν τη σφραγίδα τους σ' αυτό το χώρο, όπως ο ελληνοαμερικανός Τάκης, που οριοθετούσε το χώρο του και υπέγραφε ως Τάκης 13.

Στην Ελλάδα, στον Ιππόδρο-

μο του Φαλήρου, γίνεται το 1989 το πρώτο φεστιβάλ graffiti, με νεαρούς από τα Εξάρχεια, το Πέραμα, τη Νέα Ιωνία, το Περιστέρι. Ο παράνομος χαρακτήρας των graffiti, σιγά σιγά υποχωρεί κι έτσι, μη σας φανεί παράξενο που το ελληνικό κράτος το 1995 οργάνωσε ένα μεγάλο φεστιβάλ, δίνοντας σπρέυ στα σχολεία, με την «πονηριά» ν' αγκαλιάσει - μ' εκείνη την αγκαλιά που πνίγει - τη φωνή της αντίδρασης.

Στη εποχή μας που «η γη έγινε μια γειτονιά» και η νεολαία έχει παντού τα ίδια όνειρα και προβλήματα, τα graffiti έχουν περίπου την ίδια μορφή σ' όποιο

μέρος του κόσμου κι αν γίνονται. Εκείνο που σίγουρα έχει αλλάξει είναι η νοοτροπία. Ακόμα και οι παλαίμαχοι των graffiti ομολογούν ότι «αλλαξοπίστησαν», ότι πέρασαν ανεπιστρεπτή από την άγρια αντίδραση στην τέχνη που σε προβληματίζει και σε συγκινεί. Από την παρανομία των συμμοριών στην street art, την ανάγκη που νιώθει κάποιος που ζει στην

πόλη να εκφραστεί μέσα στο αστικό περιβάλλον.

Τα graffiti έχουν έντονα πολιτική σφραγίδα και συνδέονται με τα κινήματα της πόλης σκοπεύοντας να ευαισθητοποιήσουν τους εφησυχασμένους αστούς. Όλα αυτά γίνονται από έναν καλλιτέχνη, έναν άνθρωπο με ανησυχίες ή, ακόμα καλύτερα, από ομάδες με κοινές αντιλήψεις, ιδέες και απόψεις. Ποια θα ήταν άραγε τα ιδανικά graffiti; Η φαντασία αυτών των ανήσυχων ανθρώπων που τα δημιουργούν πάει μακριά. Αυτές οι too wild drawings μπερδεύονται με το κάλλος του Παρθενώνα... Ιεροσυλία, θα πουν οι σεμνότυφοι καθωσπρέπει συμπολίτες μας! Γι' αυτό και οι writers, για να τους καθησυχάσουν, προτείνουν κάποιες λύσεις στους δημάρχους των πόλεών μας που δεν κοστί-

ζουν και «παντρεύονται» όμορφα με ανάλογες προτάσεις των αρχιτεκτόνων. Προτείνουν, λοιπόν, ομάδες ανθρώπων με άποψη (μαζί τους και οι writers) να μελετούν το τοπίο και να επινοούν τρόπους για να το αναδείξουν. Σε μερικές χώρες του εξωτερικού, το κράτος πολλές φορές πληρώνει τους writers για να «διακοσμήσουν» τους τοίχους πολυκατοικιών και άλλων δημόσιων κτιρίων, αλλά και στην Ελλάδα η ομάδα CARPE DIEM συνεργάζεται με το Υπουργείο Παιδείας στη διακόσμηση σχολείων.

Λίγες μέρες μετά την κουβέντα μας με τον Δ. Θεοδόση, ξεφυλλίζουμε τις σημειώσεις που είχαμε κρατήσει, τις προετοιμασμένες ερωτήσεις, τις αυθόρμητες απαντήσεις, όλα τα νέα δεδομένα. Αρχίζουμε, χαλαρά και σοβαρά, να τα ταξινομούμε στον υπολογιστή. Οργανώνουμε τις πληροφορίες σε κείμενο. Ανεβάζουμε στο internet φωτο-

γραφίες που τραβήξαμε. Ψάχνουμε τίτλο για το άρθρο. «Oh, la la! Γκράφιτι στον Παρθενώνα»;». Δεν φαίνεται κι άσχημο! Νιώθω πως κάτι λείπει. «Ντύνουμε» την παρουσίαση εικόνων με μουσική hip hop! Τώρα είναι καλύτερα! Κι εμάς που δεν μας έλεγε τίποτε όλο αυτό, αρχίζει να μας αρέσει. Όχι γιατί φιλοδοξούμε ν' ασχοληθούμε κάποτε με όλο αυτό, αλλά γιατί ενώνουμε κι εμείς μαζί τους τη δική μας φωνή διαμαρτυρίας ενάντια σ' εκείνους που «μουτζουρώνουν» τη ζωή της γενιάς μας.

Λογοτεχνία
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010 - ΜΑΪΟΣ 2011)

και Εφηβικού βιβλίου και στο Ειδικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου)

- Τα πρόσωπα των παιδιών είναι πατρίδες (παράσταση στο Κολλέγιο Αθηνών σε συνεργασία με μαθητές από χώρες της Ευρώπης)
- Παρουσίαση βιβλίου της Ελένης Σβορώνου από μαθητές στο Metropolis.
- Βάκχες, Ευριπίδη, XVII Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος, Συρακούσες Ιταλίας

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΔΡΑΣΕΙΣ (2010-2011)

- Οι μαθητές γράφουν, Λογοτεχνικό Εργαστήριο 2011 (ΔΔΕ Ανατολικής Αττικής)
- Ερευνητικό πρόγραμμα σε συνεργασία με ΑΣΚΤ με θέμα την αυτομόρφωση
- Δράση ΣΕΠ και e-ΣΕΠ στην ιστοσελίδα του σχολείου
- Σύσταση «ομάδας διαχείρισης κρίσεων» (μαθητές, εκπαιδευτικοί, ψυχολόγοι)

$$(-\frac{\sqrt{3}}{3} \cos x)^2 + \cos^2 x = 1$$

$$16^2 = 256$$

$$16^2 = 256$$

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΠΡΟΒΟΛΕΣ-ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (Απρίλιος 2011)

- Η δική μας Αντιγόνη (θεατρική παράσταση με κείμενο βασισμένο στην αρχαία τραγωδία, γραμμένο από τους μαθητές)
- Παράσταση άνευ σημασίας (αυτοσχεδιασμός σε κείμενα μαθητών)
- Ρωμαίος και Ιουλιέτα (αυτοσχεδιασμός)
- Η Σολομώντεια λύση του Γ. Καλατζόπουλου (βασισμένο στον Κύκλο με την κιμωλία του Μπρεχτ)
- Το Φιόρο του Λεβάντε του Γρ. Ξενόπουλου
- Η βαλίτσα των μιούζικαλ (χορευτικό)
- Ποιήματα των Γ. Σουρή και Γ. Σεφέρη (αυτοσχεδιασμός)
- Ο κύριος Star-όπουλος (σάτιρα γραμμένη από μαθητές)
- Ο χορός μάς ενώνει (χορογραφία μαθητριών)
- Foodland: Ισορροπημένη διατροφή (ταινία βασισμένη στη Βιολογία Α' Γ/σιου)
- Κύτταρο: Inside-out (ταινία βασισμένη στη Βιολογία Γενικής Παιδείας Β' Λυκείου)
- Addio del passato (βίντεο, περιδιάβαση σε όπερες του 19ου αιώνα)
- Εκθέσεις εικαστικών έργων (όλα τα εργαστήρια εκθέτουν τη δουλειά του 2010-2011)

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ-ΒΡΑΒΕΙΑ (2010-2011)

- Το Δάσος (videoclip) βραβεύτηκε από την ΕΡΤ
- Βραβεία Λογοτεχνικού Εργαστηρίου (βραβεύτηκαν 4 διηγήματα, 3 ποιήματα και 1 θεατρικό έργο)
- Γ' Βραβείο: Πανευρωπαϊκός διαγωνισμός Youth and democracy in Europe, Olympic contest for openness -tolerance-equal opportunities, Γερμανία

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

- Fashion Trash Art (ένδυμα με ανακυκλώσιμα υλικά) – Σεπτέμβριος 2011
- Το Δάσος (videoclip): θα παρουσιαστεί στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Δράμας – Σεπτέμβριος 2011
- Συμμετοχή στο DSAMUN (μαθητικό συνέδριο προσομοίωσης του ΟΗΕ) με αντιπροσωπεία 6 μαθητών – Οκτώβριος 2011
- Κατακρύψεις: σε συνεργασία με τον Δ. Αληθινό θα γίνει κατάκρυψη πήλινων γλυπτών και γραπτών προσωπικών μηνυμάτων των μαθητών σε όρυγμα στον περίβολο του Σχολείου